

PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE!

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
REDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

Leto XX. Stev. 293
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. # Cena 10 dinarjev

PREDSEDNIKOVA ESKADRA NA ARABSKEM MORJU

Na zadnji tretjini poti

V Adenu so Britanci z vsemi vojaškimi častmi pozdravili predsednika Tita

Na »Galebu«, 10. dec. (Tanjug). Ob pozdravnem streljanju topov britanske obalne baterije je »Galeb« davi odplul iz pristanišča Aden in krenil po Arabškem morju proti Bombayju. Po enodnevnem premoru v Adenu je »Galeb« v spremstvu rušilcev zapustil britansko oporišče na skrajnem jugu Arabskega polotoka. Že okrog poldneva se je »Galeb« znatno oddaljil od arabske obale in plul po odprtem morju. Vreme, ki je bilo v zadnjih dneh, zlasti na Rdečem morju in v Adenu, lepo, zelo vroče, je zdaj za potnike na »Galebu« veliko ugodnejše. Temperatura je znatno padla, morje je mirno in veter slab.

Do Bombaya, kjer bo predsednik Tita 16. decembra stopil na tla prijateljske Indije, je pot dolga še nad 1600 milj.

Britanske pomorske in letalske sile v Adenu so z vsemi častmi sprejele predsednika republike Tita in predsednikovo eskadro, ko je večeraj dopoldne priplula v to pristanišče. Ob vhođu v pristanišče sta se rušilca »Triglav« in »Blokovo« uvrstila v kolono. Tedaj je zagnela salva iz topov na »Galebu«. Britanske obalne baterije so tako odzvale s častnimi topovskimi strelji, eskadrila raketnih letal pa je v nizkem letu letela nad »Galebom«. Predsednik Tita je bil z Aleksandrom Rankovićem, Koko Popovićem, Jovanom Veselinovim in Ivanom Krajačevićem na poveljskem mostu in je odzdravil na izkazane časti tako, da je »Galeb« spustil zastavo. Eskadro predsednika republike so pozdravljale v adenskem pristanišču trgovske ladje, ki so bile takrat vsidrane, švedska bojna ladja »Alvsnaben« pa je pozdravila predsednika Tita

Nova smer v Tokiu

ali nove parlamentarne volitve?

Tokio, 10. dec. (AFP). Predstavniški dom japonskega parlamenta je izvolil Iširo Hotojama za novega predsednika japonske vlade. Za Hotojama je glasovalo 287 poslancev, 191 poslancev pa je glasovalo za Takeoro Ogato, dosedanjšega podpredsednika vlade. Hotojama je predsednik nove japonske demokratske stranke.

Voditelji koalicije konservativcev in socialistov se strinjajo z izvolitvijo Hotojame za predsednika. Socialisti so podprli Hotojama s pogojem, da bo januarja ali februarja razpustil parlament, marca pa razpisal nove splošne volitve.

Hotojama je danes izjavil, da je nujno potrebno skleniti trgovinsko pogodbo s Kitajsko. Pripomnil je, da je treba seznaniti japonski narod z razmerami v vzhodnih deželah, preden bi kakoli ukrenili za zblizanje z vzhodnim blokom.

Mamoru Sigemitsu, ki je bil imenovan za novega podpredsednika vlade in zunanjega ministra, je izjavil, da bo nova vlada nadaljevala politiko sodelovanja z zahodnimi deželami. Japonska pa mora urediti trgovinske odnose z vsemi deželami brez izjeme in tako si bo nova vlada tudi prizadevala prispevati h gospodarskemu razvoju Azije.

Današnji časniki poročajo, da je naloga nove vlade razpustiti parlament in razpisati nove volitve, in menijo, da nova vlada ne bo imela niti časa niti avtoritete, da bi uveljavila politiko, ki bi bila različna od politike prejšnje vlade.

vicemarsala Buftona. Predsednik Tita se je s svojimi gosti pristržno razgovarjal.

Adenski guverner je priredil slavnostno kosilo na čast jugoslovanskih gostov. Kosila pri guvernerju siru Thomu Hickenthamu so se od jugoslovanske strani udeležili podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković, generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Vilfan in poveljnik vojne morarice viceadmiral Mate Jerković.

Predsednik republike Tita je zvečer na »Galebu« priredil večerjo v čast britanskemu guvernerju. Na večerji so bili tudi poveljnik britanskih sil v Adenu, letalski vicemarsal Bufton, poveljnik britanskih pomorskih sil v Adenu in britanski vodni sekretar za Aden ter vse predsednikovo spremstvo.

PRVI DNEVI OBISKA

namenjeni svečanemu sprejemu in državnim slovesnostim v Bombayju in Delhiju

New Delhi, 10. dec. »Galeb« bo 16. decembra priplul v bombaysko luko. Indijske vojne ladje bodo izstrelile 21 salv iz topov, ob obali postrojena mornarica pa bo pozdravila predsednika republike Tita. Na »Galebu« bodo pred luko priredili krajšo svečanost, med katero bo predsednik Tita pozdravil v imenu predsednika republike Indije Prasada njegov vojaški tajnik generalmajor Caterde. Za Prasadovim odposlancem bodo predsednika Tita pozdravili guverner države Bombay Pakvasa, ki opravlja posle umrlega Badžpaja, nato predsednik bombayske vlade Mordži Desaj, namestnik ministra Desaja, namestnik zunanjega ministra

Canda v imenu ministrstva za zunanje zadeve in centralne vlade ter šef protokola Čopra.

V luko bodo »Galeba« spremljale ladje indijske vojne mornarice in indijski težki bombniki. Ko bo stopil predsednik Tita na indijska tla, pojde skozi Vrata Indije, veličastna triumfalna vrata. Potlej bo pregledal častno četo in mu bodo predstavili člane bombayske vlade.

Med kratkim obiskom v Bombayju si bo predsednik republike ogledal pečine »Elefanta«, enega najbolj znanih kulturnih in umetniških spomenikov Indije. V Bombayju bo tudi pri guvernerju v njegovi palači. S posebnim vla-

OMEJEVANJE ENAKOPRAVNOSTI V ŠOLSTVU

v škodo koroškimi Slovincem koristi samo nasprotnikom avstrijsko-jugoslovanskega sožitja

Beograd, 10. dec. V odgovoru na vprašanje v zvezi z napadi nekaterih avstrijskih časnikov na dvojezične šole na Koroškem je predstavnik Državnega tajništva za zunanje zadeve Drašković na današnji tiskovni konferenci izjavil, da izpadi proti dvojezičnim šolam niso nič novega. »Znano je, da so bili nosilci takšnih izpadov zmeraj sovinstični elementi in nasprotniki Jugoslavije,« je rekel predstavnik Državnega tajništva in opozoril na to, da je vprašanje dvojezičnih šol na Koroškem urejeno z uredbo avstrijske vlade z leta 1945.

»Znano je tudi,« je rekel Drašković, »da se te uredbe ne drže v celoti. Znano je tudi, da je ureditev položaja jugoslovanske narodnostne skupine v Avstriji predvidena s čl. 7 osnutka državne pogodbe o Avstriji.«

Potem je Drašković izjavil: »Po našem mnenju bi bilo treba položaj jugoslovanske narodnostne skupine v Avstriji urediti na način, ki bi zadovoljil obe strani. Vsaka enostranska ureditev tega vprašanja bi torej koristila samo tistim elementom, ki jim ne gre v račun ugoden razvoj stikov med Jugoslavijo in Avstrijo, do katerega je prišlo v zadnjih nekaj letih.«

V okviru Balkanske zveze Na vprašanje o sedanjem razvoju trojnega sodelovanja med članicami balkanske zveze je Drašković opozoril na medsebojno posvetovanje treh vlad za odgovor na zadnje sovjetsko noto in na sestanku ekonomistov treh dežel v začetku decembra v Solunu. »Zdaj se razvija med našimi tremi deželami izmenjava mnenj o nadaljnjih ukrepih za ustanovitev balkanske posvetovalne skupščine in o prihodnjem sestanku sveta ministrov,« je izjavil Drašković.

Predstavnik Državnega tajništva je zavrnil pisanje nekaterih zahodnoevropskih časnikov, češ da oživlja ideja o balkanski federaciji. »Vse takšne vesti,« je rekel Drašković, imamo za neutemeljene in neresne, pa naj pribeležijo od katerikoli strani. V zvezi s konferenco o tržaški svobodni luki, ki naj bi jo skli-

cala italijanska vlada na podlagi tržaškega sporazuma, je Drašković rekel, da Jugoslavija še ni obveščena o roku, ko naj bi se takšna konferenca začela. Zavrnil je tudi poročila o dozdevnih namelih jugoslovanske vlade, da bi obnovila diplomatske stike z Vatikanom.

Trgovinska pogajanja z ZSSR

Drašković je obvestil notinarje, da bo jugoslovanska gospodarska delegacija, ki jo bo vodil član Zveznega izvršnega sveta Mihaljo Todorović, odpotovala v Moskvo 17. decembra. Rekel je, da se bodo razgovori s sovjetskimi gospodarskimi funkcionarji nanašali na sklenitev redne trgovinske pogodbe.

Pariški sporazumi v bonnskem zveznem svetu

Bonn, 10. dec. (AFP). Zahodnonemški Zvezni svet je sprejel tri pariške sporazume, ki se nanašajo na odpravo okupacijskega statuta, na tuje oborožene sile v Zahodni Nemčiji ter na vključitev Zahodne Nemčije v Zahodnoevropsko zvezo in Severnoatlantski pakt. Soglasno je sklenil, da se za zdaj ne bo izrekel o posarskem sporazumu.

SVETOZAR VUKMANOVIČ O GOSPODARSKEM SODELOVANJU Z ITALIJO

V KORIST SOSEDNIH DEŽEL

Beograd, 10. decembra. Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović je dal sinoči na sprejemu v čast ministru za zunanjo trgovino Italije g. Martinelliju dopisniku agencije »Ansa« naslednjo izjavo: Prihod italijanske gospodarske delegacije z ministrom Martinellijem na čelu ne pomeni samo korak k nadaljnji poglobitvi gospodarskega sodelovanja med našima deželama in razvoja njunega gospodarstva, marveč tudi okrepitev njunih prijateljskih odnosov.

Mislim, da bomo v smislu načel, da bi ustvarili pogoje za

boljše življenje, razširili gospodarsko sodelovanje na podlagi in za korist teh načel. In ne samo to. Menim, da morajo gospodarski stiki obeh dežel — glede tehničnega sodelovanja, trgovskih stikov tako med obema deželama kakor tudi glede na tretje dežele — prispevati k njenemu nadaljnjemu gospodarskemu razvoju. Mislim, da bo takšna politika skupnih naporov in medsebojnega razumevanja privedla do gospodarskega razcveta, kar konkretno pomeni, da boljše in srenejše življenje narodov obeh dežel.

EKSPOZE OSMANA KARABEGOVIČA NA SKUPNI SEJI GOSPODARSKIH ODBOROV ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Osnove družbenega plana za prihodnje leto

Prvenstvena skrb za kmetijstvo — Davčna razbremenitev nekaterih gospodarskih panog — Okrepitev storilnosti in družbenega standarda

Beograd, 10. dec. Nocoj ob 19. uri sta se sestala odbora za gospodarstvo Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev ljudske skupščine na skupni seji, na katero so prišli tudi predsednik skupščine Moša Pijade, podpredsednik Lidija Sentjere in Vladimir Simić ter podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović-Tempo. Član Zveznega izvršnega sveta Osman Karabegović je na tej seji utemeljil spremembe v predlogu zveznega družbenega plana za prihodnje leto. Po ekspozitu je bila skupna seja obeh odborov prekinjena in se bo v ponedeljek nadaljevala.

Spremembe v zveznem družbenem planu so nastale kot rezultat nekaterih novih momentov, ki so prišli na dan pri izvajanju letošnjega družbenega plana, in na razpravah v raznih gospodarskih organizacijah, še posebej pa v Zvezni industrijski zbornici in nazadnje v Zveznem izvršnem svetu. Osman Karabegović jih je v svojem ekspozitu v glavnem reduciral:

1. na plačni sistem, tako da se bo omogočil razvoj borbe za večjo delovno storilnost,
2. ostvaritev rezerv 6 odstotkov vseh skladov in proračunskih izdatkov za stabilizacijo tržišča in
3. da se popravijo odnosi med republikami glede sredstev, s katerimi razpolagajo.

V svojem ekspozitu je Osman Karabegović od kraja opozoril, da v prvotnem načrtu zveznega plana, ki so ga sestavljali v prvi polovici leta, niso mogli vsestransko upoštevati razvoj gospodarstva v tem letu in je zato utegnili služiti le za osnovo širši razpravi tudi glede ekonomskih instrumentov in mehanizma gospodarskega sistema. Predlog družbenega načrta vsebuje sedaj dodatne predloge glede materialnih pogojev, osnovnih pogojev priporočev v razdelitvi sredstev, ekonomskih instrumentov in še posebej glede razdelitve dohodkov gospodarskih organizacij.

Spremembe v zunanji trgovini

Bistveno spremembo materialnih pogojev je izzvalo obično zmanjšanje kmetijske proizvodnje v tem letu, ki je za okrog

74 milijard ali 15% manjša kakor 1953. Zato se je moral v planu določiti izvoz kmetijskih pridelkov zmanjšati za okrog 5,7 milijarde (predvsem koruze od 350 na 70 tisoč ton), hkrati pa je bilo treba vzeti v poštev potrebo po povečanem uvozu pšenice in masti.

Določeno olajšavo za naše gospodarstvo bo prihodnje leto pomenilo znižanje naših finančnih obveznosti nasproti drugim deželam od 32 na približno 20 milijard, kar je bilo doseženo s sporazumno odločitvijo dolgoročnih plačil in letošnjim manjšim izkoriščanjem trgovinskih kreditov. Kljub temu bodo dolžna odplačila še visoka in Zvezni izvršni svet si prizadeva, da bi se nekateri njihovi roki podaljšali.

Kar zadeva industrijsko proizvodnjo, se zvezni družbeni plan ni mnogo spremenil, ker j tudi letos nekoliko preseglja plan tako da je pričakovati, da se bo prihodnje leto povečala v prvine z letošnjo za 14, če ne že za prvotno proračunanih 15,1%. Glede na letošnjo manjšo kmetijsko proizvodnjo in popolnejše

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZVLEČKI IZ ODGOVOROV TOVARISA STANETA KAVČICA NA TISKOVNI KONFERENCI

Formiranje komun pomeni nadaljnji korak v razvoju naše revolucije

in smrtni udarec zadnjim ostankom birokratizma

Ljubljana, 10. dec.

Na včerajšnji tiskovni konferenci v Klubu ljudskih poslancev je sekretar SZDL Slovenije Stane Kavčič odgovarjal na vprašanja novinarjev ljubljanskih in lokalnih listov. Vprašanja so zadevala večidel problematiko glede formiranja komun. V drugem delu tiskovne konference je bilo govora tudi o nekaterih vprašanjih iz področja našega gospodarstva.

Bistveno je, da jasno povemo, kaj komuna je in kakšne pristojnosti ima

Prvo vprašanje je bilo, če je v razpravi o komunah prišlo do spremenjenih odnosov komun — okraj in dalje, ali bodo vse komune po svojih pristojnostih na enakem nivoju ali ne. Tov. Stane Kavčič je poudaril, da je treba od vsega začetka gledati na proces formiranja komun kot na dokaj nov družbeni pojav našega celotnega razvoja. Zaradi tega ni mogoče govoriti, da so bile že od vsega začetka do kraja izdelana in do potankosti predvidena posamezna stališča. Jasno pa so bile že od samega začetka vidne osnovne konture, namreč to, da gremo v komune, da vršimo nadaljnjo decentralizacijo in demokratizacijo. To pomeni, da se v celotno razpravo o komunah ni šlo z nikakim vnaprejšnjim izdelanim stališčem, marveč samo z osnovno linijo, o kateri pa je bilo treba široko razpravljati, jo modificirati, korigirati itd.

V zvezi s komunami ne bi smeli zamenjavati vsebine s postopkom. Bistveno in osnovno je jasno povedati, kaj komuna je in kakšne pristojnosti ima. Potem je vseeno, na kakšen način komuna te pristojnosti dobi, ali se prenašajo od vrha navzdol ali od spodaj navzgor itd. Gre za to, da dobi komuna tiste pristojnosti, ki jih po osnovnem načelu ima, če pa do teh pristojnosti pridemo z različnim postopkom, se zaradi tega odnos med okrajem in komunjo ne bo nič spremenil. Vsebinsko političnih vprašanj pa ne gre zamenjavati z organizacijsko tehničnimi ali bolj točno, z juridično upravno tehniko. Če smo stvari postavili tako, da je osnova vsega družbenega dogajanja komuna, potem je najprej treba njej dati vse tiste funkcije, ki ji omogočajo tako vlogo. Tiste funkcije pa, ki jih ona ne bi mogla vsrčiti, spadajo višjim organom. Postopek bo jasno šel v tej smeri, da homo sedaj, ko je osnova politična fizionomija, vloga in pristojnost komunne jasna, ko smo si

v idejnem gledanju na vlogo in položaj komun enotni, stvari izvršili tako, da bomo postopoma prenesli dosedanje pristojnosti okraja na bodoče občine — komune, kar pa je izrazilo stvar postopka.

V tej zvezi, se je dotaknil tov. Kavčič tudi nekaterih glasov, ki

se slišijo v javnosti, ko se je v ljudski skupščini in v izvršnem svetu formirala nova komisija, češ da je treba dosedanje delo v zvezi s komunami popraviti in da ima ta komisija to nalogo. To ni točno. Komisija, ki je bila formirana letos maja in ki je imela izrazito študijsko analitični karakter, je svoje delo opravila. Namen nove komisije pa je izrazito koordinacijskega značaja in je njena naloga, da koordinira in pripravi ustrezne zakonske in druge predpise, ki so potrebni v zaključni fazi formiranja komun, odnosno sedaj, ko je formiranje komun postalo več ali manj vprašanje konkretnega zakonitega akta.

Komuna sama je združenje neposrednih proizvajalcev

Na drugo vprašanje glede zborov proizvajalcev v komunah je tov. Kavčič odgovoril, da se je treba zavedati, če gledamo teoretično, da je komuna sama po sebi združevanje neposrednih proizvajalcev in da kaj drugega komuna biti ne more. V tem se komuna bistveno razlikuje od drugih upravno oblastvenih teritorialnih enot. Če je torej komuna teoretično gledano sama po sebi združevanje proizvajalcev, kakšna naj bi potem bila vloga zborov proizvajalcev v ljudskih odborih komun? Praktično vzeto pa je stvar takale: če so komune, v katerih prevladuje industrijski družbeni sektor proizvodnje, kot na primer v Kranju, Jesenicah, Ljubljani itd., je popolnoma jasno, da bodo odbore komun predstavljali proizvajalci. Danes smo že v položaju, ko ni mogoče izključevati intelektualcev, čeprav bodo ime-

li neposredni proizvajalci — manualni delavci povsod še vedno večino. V izrazito kmečkih predelih pa je treba prepustiti to stvar kmečkimi proizvajalcem, kajti napačno bi bilo misliti, da bi lahko nekaj delavcev izboljšalo kmečko proizvodnjo. Nedvomno pa lahko ostane odprto vprašanje zbora proizvajalcev eventualno tam, kjer je izrazito kmečko področje, na njem pa nek industrijski kolektiv, ki bi bil v manjšini, če bi bile same teritorialne volitve in bi se lahko zgodilo, da bi privatni proizvajalci diktirali gospodarske obveznosti dotičnemu industrijskemu kolektivu. Zaradi tega ni bila nikdar, imajoč pred očmi celotno Jugoslavijo, načelno izključena možnost zbora proizvajalcev tudi v komunah začasno. Toda to je le možnost, ne pa tudi nujnost.

O komunah v Ljubljani

Naslednje vprašanje se je nanašalo na predlog iniciativnega odbora mestnega in okrajnega ljudskega odbora glede razdelitve Ljubljane na več komun in posebej še na vlogo, ki bi jo imele komune in okrajna skupnost na tem področju ter dalje, ali ne bi bilo zaradi tega samoupravljanje ljubljanskih volivcev omejeno na ožje družbeno področje, kot je bilo doslej. Tov. Kavčič je na to vprašanje odgovoril, da ima vtis, da so predvsem glede Ljubljane mnoge stvari nejasne odnosno postavljene tako, da se stvari bolj komplicirajo kot razčiščujejo. Najprej si je treba biti na jasnem, kaj je Ljubljana. Ali je Ljubljana komuna, ali je skupnost komun? Brez dvoma je Ljubljana, gledano z družbenega, političnega, zgodovinskega, razvojnega itd. stališča ena sama komuna. Ljubljana je tu, zemljepisno, zgodovinsko, družbeno in gospodarsko obstaja.

Čimer pa družbene, gospodarske, zemljepisne in zgodovinske vloge Ljubljane prav nič ne degradiramo in ne zanikamo, marveč samo rešujemo konkretne demokratske pravice ljubljanskih prebivalcev. O Parizu se na primer vseeno govori, čeprav ima Pariz občine. Zaradi tega nihče ne reče, da Pariza ni več. Jasno je, da gre pri tem za decentralizacijo, za demokratizacijo, za nadaljnji razvoj socialističnih odnosov. Zaradi tega je razumljivo, da bodo pravice in pristojnosti občin v Ljubljani in same ljubljanske skupnosti nekoliko različne n. pr. od pravic kranjske ali pa tržiške komunne, vendar tudi to samo v nekaterih vprašanjih. Načelno pa bodo te pravice iste.

Vidno pa je protislovje v skrbi za pristojnosti ljubljanskih komun na eni in za samoupravljanje ljubljanskih volivcev na ožjem področju kot doslej na drugi strani. V tem je nedoslednost. Treba se je zavedati, da je poslov, ki se nanašajo na skupne probleme mesta in ki bodo v pristojnosti skupnosti komun, relativno malo in da ti ne pred-

stavlajo bistvenih problemov Ljubljane (kulturne ustanove, kanalizacija, vodovod itd.). Del teh poslov bo lahko opravljala okrajna skupnost s svojim družbenim planom, drugi del pa tisti organ Ljubljane, ki naj bi bil sestavljen iz odbornikov ljubljanskih komun in ki bi se sestel dvakrat ali trikrat na leto in reševal konkretna vprašanja. Na stotine drobnih stvari od obrtništva do izgleda Rožnika pa so tiste, ki za Ljubljano predstavljajo probleme, za katere bo treba volivce zainteresirati.

V zvezi z Ljubljano je tovariš Stane Kavčič opozoril še na dve stvari. Zdi se mi, je dejal, da se kaže v dosednji diskusiji, zlasti na tisti strani, ki je proti predlogu iniciativnega odbora, nekakšen strah pred okolico, češ, ali bo imela razumevanje za Ljubljano? Nedvomno je tako gledanje izrazito reakcionarno. To se pravi, biti v bistvu proti povezovanju mesta z okolico. V tem se kaže precejšnje pomanjkanje poglobljanja v celotno problematiko.

Enotnost v pojmovanju družbeno-politične vloge komun

Četrto vprašanje je bilo, če so priprave za ustanovitev komun, zlasti na Gorenjskem, na celjskem, ljubljanskem in mariborskem področju ter eventualno na Primorskem že tako daleč, da bi ljudska skupščina še pred novim letom lahko sklepala o popravkih upravne teritorialne razdelitve in o statutih novih okrajev in občin, ter dalje, ali je realno pričakovati, da bodo v ostalih predelih Slovenije to delo opravili v prvi polovici leta 1955.

V zvezi s tem je tov. Kavčič izrazil mnenje, da se za gorenjsko, štajersko in celjsko področje dajo stvari urediti v januarju-februarju. Osnovne politične priprave grejo na tem terenu k zaključku. Treba je prediskutirati še osnovna načela statutov in istočasno pripraviti vse potrebno za spremembo zakona o teritorialnih razdelitvah. Po njegovem mnenju bi se to dalo napraviti v januarju ali februarju, v kolikor ne bi nastopili nepredvideni momenti. Prihodnje leto pa, ali bo to v prvi ali drugi polovici, je težko reči, bo možno preiti k ustanovitvi komun tudi na ostalih področjih Slovenije. To pa je odvisno predvsem od okrajev in prizadetih občin samih.

Na vprašanje o vlogi, ki so jo imele politične organizacije v razpravah o komunah, je sekretar Socialistične zveze Stane Kavčič dejal, da pomenijo komune dejansko zadnji smrtni obračun z ostanki birokratizma. Če je tako, potem ni samo razumljivo, ampak nujno, da je vloga subjektivnega faktorja bila jasno odredjena in njegovo delovanje na to pot usmerjeno. Naloga zavestnih subjektivnih sil socializma je, boriti se zavestno v družbeno-političnem smislu za komune, ki predstavljajo nadaljnji korak v razvoju naše revolucije. Zaradi tega je bilo nujno, da je osnovni politični aktiv nastopil v tej razpravi enotno in po vnaprejšnjem premišljenem načrtu. Bilo bi slabo, če ne bi bilo tako.

Drugo pa je vprašanje reševanja konkretnih mej, konkretnih organizacijskih in drugih vprašanj na posameznih področjih, kot so na primer število komun, število svetov, ki naj jih ima ljudski odbor komun in tako dalje in tako dalje. V tej zvezi je tov. Kavčič dejal, da je treba postaviti na čimbolj demokratično podlago razpravo, kadar gre za konkretne meje in za posamezne organizacijske oblike in da morajo o teh stvareh odločati državljani sami, zbori volivcev. Ni nobenega interesa, da bi v organizacijskem pogledu in v podrobnih konkretnih vprašanjih moralo biti vse točno tako, kot je bilo predvideno. Praksa sama bo stvari najbolj pokazala. Ustanavljanje komun je takšno, da ga je mogoče izvajati samo na popolnoma demokratični podlagi.

Glede kadrovske okrepitve okrajnih političnih vodstev novih okrajev in občin, o čemer je bilo postavljeno naslednje vprašanje, je tov. Kavčič odgovoril, da se bo v sistemu komun, katerih ustanovitev pomeni nadaljnje jačanje politične zavesti ljudi, vloga posameznikov zmanjšala in povečala vloga kolektiva. Zato ni slučajno, da si je ruska birokracija izmislila sekretarja »rajkoma«, ki vse ve in zna. V tem oziru gremo mi na drugo pot. V komunah bomo imeli lahko dobre sekretarje in predsednike Socialistične zveze, ki bodo zaposleni v tovarni, toda v vod-

stvih teh organizacij bo 10 do 15 ljudi in vsi bodo delali. V političnem, nekoliko »birokratskem« smislu se vloga posameznika zmanjšuje in se zamenjuje z iniciativo in vsakodnevno aktivnostjo stotin in stotin državljanov. V dveh, treh letih bo v tem glavna moč komun. Zaradi tega ni odvisno dobro delo komun v okrajni skupnosti in komunah, predvsem in »popolnoma« od posameznikov. Jasno pa je, da bodo vodstva političnih organizacij storila vse, da se komune čimbolj kadrovske okrepijo, tako da bo večina kadrov iz dosedanjih okrajev usmerjena v bodoče komune in da bodo ti kadri odigrali svojo vlogo.

Danes omenjamo še eno vprašanje s tiskovne konference. Nanašalo se je na vlogo kmečkih združenj v bodočih komunah. Tov. Kavčič je bil mnenja, da se vloga KZ v komunah v bistvu ne menja. Vse kaže, da ne bi kazalo ustanavljati v komunah komunalnih zvez kmečkih združenj, marveč bi ostali pri dosednji organizaciji s tem, da se KZ vključijo v okrajno združeno organizacijo na področju bodoče okrajne skupnosti.

Osnove družbenega plana

Iz ekspozicije Osmana Karabegovića na seji gospodarskih odborov Zvezne ljudske skupščine

(Nadaljevanje s 1. strani) oceno industrijske v prihodnjem letu, so morale nastati v planu spremembe tudi v proračunu glede skupnega družbenega proizvoda.

Račun vrednosti proizvodnje in presečka dela se je v planu prvotno opiral na raven cen iz leta 1953, zdaj pa na letošnje ravni. Zato računski plan v prihodnjem letu za 38 milijard večjimi denarnimi sredstvi (brez fonda osebnih potreb in zasebne akumulacije). Plan zato računa z znižanjem sredstev za investicije (brez zasebnih) v celoti za 7%, za nove investicije pa okrog 10% v primeru z l. 1954. Tako bo mogoče investicijska sredstva bolj spraviti v sklad z materialnimi možnostmi in zmanjšati njihov vpliv na nadaljnje naraščanje cen. Zato kaže plan tudi krepkejšo orientacijo

na spremembo strukture investicij in prepoveduje začetek gradnje novih industrijskih objektov, da bi bilo tako mogoče povečati investicije na drugih gospodarskih področjih, predvsem v kmetijstvu, za družbeni standard in zlasti za stanovanjsko izgradnjo. Plan računa tudi s postopnim naraščanjem individualne potrošnje, zvišanjem plač in dohodkov prebivalstva ter povečanjem zaloga blaga. Zato so v njem ukrepi za stabilizacijo tržišča, za večji uvoz surovin za predelovalno industrijo in izdelkov za široko potrošnjo.

Denarni dohodki prebivalstva so bili vzeti v poštev v večjem obsegu kakor v prvotnem načrtu plana. V blagovno-denarni bilanci so bile vzete v poštev spremembe, ki bodo nastale v dohodkih prebivalstva in zalogah blaga zaradi slabe letine.

UKREPI ZA STABILIZACIJO TRZIŠČA

Posebej je Osman Karabegović opozoril na rezerve, ki naj se ustvarijo v smislu plana za prihodnje leto in ki bodo znašale 6% vseh skladov in proračunov zveze, republik, ljudskih odborov in podjetij. Izvzeti so le socialno zavarovanje, plačni, amortizacijski in rezervni fond. Tako bodo te rezerve znašale 34 milijard, če se pa upošteva še 11 nezazoprejenih milijard, celo okrog 45 milijard din.

Razen tega najvažnejšega činitelja pa predloženi plan določa še druge ukrepe za stabilizacijo tržišča: vskladitev izvoza in njegove stimulacije s potrebami notranjega tržišča, čeprav bo povečanje izvoza tudi prihodnje leto osnovni pogoj za razvoj našega gospodarstva.

boljše izkoriščanje kreditov in drugih finančnih sredstev za vpliv na tržišču, zagotovitev stalnejših deviznih tečajev za uvoz surovin in drugega blaga,

razširjenje kroga proizvodov, ki se jim določijo maksimalne cene,

obdavčenje izrednega dobička gospodarskih organizacij,

izboljšanje organizacije in tehnične službe na tržišču kmetijskih pridelkov.

Republiška sredstva

Izvršene so bile tudi spremembe glede sredstev, ki jih upravljajo ljudske republike. Zveznega davka na dobiček bodo sodelujoče Srbija, Makedonija in Crna gora, ne pa tudi BiH, ker bo ta imela večja sredstva, ki so prepuščena republikam, kakor je bilo spočetka računano. Da se izravna neenakomernost v razvoju republik, je določeno obdavčenje v republikah z večjimi dohodki, tako da se bodo lahko prvenstveno finansirale investicije z določenim namenom v republikah, ki v sedanjih investicijskih izgradnji zaostajajo. Med sredstva za investicije z določenim namenom je bilo razvrščenih v Srbiji in Beogradu naknadno 7 milijard, v Makedoniji pa 1,4 milijarde din.

DOBAVE PREMOGA v prvem četrtletju 1955

Določen je maksimum zalog, po katerem je dovoljeno sklepati pogodbe

Včeraj je začel veljati odlok Zveznega izvršnega sveta o načinu sklepanja pogodb za dobavo premoga za prvo četrtletje 1955. Z njim je natanko določeno, za koliko premoga lahko sklenejo pogodbe posamezni potrošniki in kakšne so obveznosti premogovnikov. Tako bi se ognili prevelikim zalogam premoga in raznim motnjam na premogovnem trgu. V zvezi s tem odlokom je dal generalni tajnik Zvezne industrijske zbornice Zvonko Morić za tisk izjavo, v kateri med drugim pravi:

»Na več sestankih s predstavniki premogovnikov so proučili možnosti maksimalnega pridobivanja premoga, da bi zadovoljili naraščajoče potrebe v industriji prometa in široki potrošnji. Zato je bilo uvedeno tudi nedeljsko delo v premogovnikih in sadove naporov naših rudarjev vidimo v naglo povečani proizvodnji, ki bo znašala v četrem četrtletju 3.600.000 ton. Razen tega lahko pričakujemo, da bodo naši rudarji nakopali več premoga tudi v prvem četrtletju prihodnjega leta. To in pa upanje na milo zimo nam daje realno podlago, da pričakujemo, da bodo potrebe potrošnikov v prvem četrtletju prihodnjega leta zadovoljive.«

Pogodbe o dobavi premoga za prvo četrtletje 1955 bodo sklepali od 10. do 25. decembra t. l. V odloku je poudarjeno, da so premogovniki dolžni v pogodbah predvideti prodajo vsega premoga v tem četrtletju, razen tistih količin, ki so potrebne za lastno potrošnjo. Potrošniki premoga lahko sklepajo pogodbe razen za količine premoga, ki so jim potrebne, še za naslednje zaloge: železniška transportna podjetja in železarne za 8 dni, industrijska podjetja za 10 dni, rudniki in topilnice bakra Bor in rudniki svinca Treпча za 12 dni, vse ostale gospodarske organizacije pa za 8 dni.

S tem odlokom je tudi prepovedan izvoz premoga. Izvzeti so samo primeri, ko je bila pogodba sklenjena pred uveljavljenjem odloka.

Za kršilce odloka o načinu sklepanja pogodb o dobavi premoga v prvem četrtletju 1955 so predvidene velike denarne globe.

Snežne ovire v Srbiji

Beograd, 10. dec. (Tanjug). Zaradi velikih snežnih zametov je več cestah v LR Srbiji avtomobilski promet prekinjen.

šiti proizvodnjo boljše, semena za žito, povrtnine itd., dati podporo za pridelovanje stročnih semen, skrbeti za melioracijska dela zoper poplave in hudourniške, organizirati mrežo zaščitnih postaj v borbi proti rastlinskih boleznem, dati premije za boljše priplodno živino, organizirati selekcijo živine in še drugače, če speševati živinorejo, ribištvo, čespeševanje itd. Vse kmetijske organizacije (in ne le kmetijska poselsva, zadruge in semenarstva podjetja), se osvobodijo obresti na osnovna sredstva in bodo izkoristila vsa amortizacija. Prav tako so osvobodijo davka na dobiček vse kmetijske organizacije, razen za njih trgovinske posle. Višina davkov iz kmetijstva se tako po planu zmanjša za okrog 2 milijardi din v primerjavi s prvotnim načrtom plana.

V prometu

Tudi v vseh prometnih panogah bo omogočeno izkoriščanje celotne amortizacije. Zaradi spremljenega načina v medsebojnem obratovanju prevoznih, ki jih opravljajo železniška prevoznik podjetja na osnovi individualnih prevoznih cen vsakega izrednega prevoznega, med njih, bo odpadla potreba, da se krijejo izgube pasivnih podjetij. Investicijski fond železnice se v primeru s prvotnim načrtom poveča za okrog 1,5 milijard, razen tega pa bo šla gradnja prog Sarajevo—Plöče na račun Zveze. Davka na promet bodo oproščena tudi lokalna pristaniška podjetja, pristaniška podjetja in skladišča ter »Brodospas«.

Ljudskim odborom bo omogočeno v večji meri vplivati na razvoj gostinstva, turizma in obrti. Podjetja v teh panogah bodo oproščena zveznega davka na dobiček, ljudski odbori bodo lahko tudi določali obrestno merilo na osnovna sredstva in amortizacijo gostinskih in obrtnih podjetij. Za poslednja bo omogočeno tudi pavšalno poravnane njih družbenih obveznosti.

PLAČE IN RAZDELITEV DOHODKOV GOSPODARSKIH PODJETIJ

Ker neodvahljivi del dohodka gospodarske organizacije ni prava osnova za obračun dobička in vsota tega ter amortizacije ne za določanje progresivnega obdavčenja, na drugi strani pa ni bilo mogoče najti ustreznih metode za določanje progresivnega obdavčenja, se bo obrnil na proporcionalni sistem obdavčenja, tako da se bodo dobički gospodarskih podjetij ne glede na višino obdavčili za 50%.

Važnejše spremembe pa so bile izvršene v obračunavanju obdavčljivega dobička. Namesto da bi se račun dobička opiral na obračunske plače, se bo izračun tako, da se bodo plače po tarifnem pravilniku odbile od dohodkov in upoštevala izpolnitev norm oziroma realizirani delovni učinek. Tako se bodo plače delavcev in nameštencev večale po doseženem delovnem učinku, kolikor bodo gospodarske organizacije dosegle zadosten dohodek za izplačilo plač. Ra-

zen plač po tarifnem pravilniku bodo upravičeni tudi do plač iz dobička. Tarifne pravilnike in pogoje določali organi podjetij odbori, trjevali jih bodo ljudski odbori in ob sodelovanju sindikatov in zbornic. O razdelitvi skupnih dohodkov podjetij in o plačah se poseben Izvršni svet izdal še poseben uredbi. Norme bodo podjetja samostojno določala in jih tudi spreminjala, mogoča pa bo intervencija OLO, republike in zveze, kolikor tarifne postavke in norme ne bodo stimulirale delovne storilnosti. V dobiček se računala razlika med dohodki in na zgoraj omenjeni način formiranim plačnim fondom. Od tega dobička bo šla polovica za davek, drugo polovico pa bo porazdelil ljudski odbor.

Kar zadeva razdelitev zveznih sredstev na proračunska in na sklade, bo Zvezni izvršni svet skupščini še naknadno dostavil ustrežni predlog.

REZULTATI OBISKA MINISTRA MARTINELLIJA V BEOGRADU

NOTA SZ ZAHODNIM VELIKIM SILAM

Za začetek novega obdobja v gospodarskih odnosih z Italijo

Trst, 10. dec. (Tanjug). Italijanski minister za zunanjo trgovino Mario Martinelli se je tri dni mudil v Beogradu. Ko se je danes v prvih popoldanskih urah na poti nazaj ustavil v Trstu, je novinarjem izjavil:

»Zadovoljen sem s pogajanjmi, ki sem jih imel te dni v Beogradu z jugoslovanskimi predstavniki. Ti razgovori so mi omogočili ugotoviti pristranost in prijateljsvo, s katerima je prežeto novo obdobje sodelovanja z italijansko vlado.«

»Namen obiska v Jugoslaviji,« je dejal, »je bil predvsem, da bi se jugoslovanskimi predstavniki izmenjal misli o gospodarskih vprašanjih, ki še posebej zanimajo Trst. Upam,« je izjavil, »da smo položili temelje za nove in bolj zadovoljive trgovinske stike. Temeljito smo proučili naša gospodarska področja, kolikor pridejo v poštev za blagovno izmenjavo, in lahko ugotovim, da je stališče jugoslovanske vlade

nasproti naši deželi oprto na realno potrebo po sodelovanju, ki lahko rodi dobre sadove za obe deželi.«

Beograd, 10. dec. (Tanjug). Ob odhodu iz Beograda so ministra Martinellija na železniški postaji pozdravili Osman Karabegović, dr. Stane Pavlič in drugi. Iz Beograda so odpotovali tudi gospodarski strokovnjaki, ki so bili v ministrovem spremstvu.

Včeraj popoldne je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj sprejel italijanskega ministra.

Dopolodne je bil minister Martinelli pri članu Zveznega izvršnega sveta Osmanu Karabegoviću na daljšem razgovoru. Osman Karabegović mu je nato privedel kosilo, na katerem sta si izmenjala pomembni zdravici.

Med drugim je Osman Karabegović poudaril, da se Jugoslavija in Italija medsebojno gospodarsko izpopolnjujeta, in to zbuja upanje, da bo sodelovanje med njima rodilo dobre sadove, še posebej, če se bosta obe vladi čim bolj zavzeli za razvoj medsebojnih odnosov. V odgovoru je Mario Martinelli dejal, da so bili beograjski razgovori v korist obema državam in vsej Evropi. Poudaril je tudi, da se je prepričal, da si Jugoslavija želi sodelovanja, ter zavrnil, da ga želi tudi Italija.

V razgovoru z novinarji je minister Martinelli izjavil, da je prepričan, da bo novi jugoslovansko-italijanski sporazum mnogo obsežnejši, kot je bil dosedanja. V Beogradu se je razgovarjal o gospodarskih in trgovinskih stikih med obema državam, pa tudi o nekaterih političnih vprašanjih. Njegovi razgovori, je zaključil, pa so bili samo uvod v bodoča konkretna pogajanja.

Medsebojni gospodarski interesi

Beograd, 10. dec. (Jugopress). Med obiskom italijanskega ministra za zunanjo trgovino Martinellija so govorili o sklenitvi več gospodarskih sporazumov. Izmenjali so misli in gledišča ne le o novem trgovinskem sporazumu, marveč tudi o ostalih oblikah gospodarskega sodelovanja, zlasti na industrijskem področju. Pri tem so ugotovili, da so znatne možnosti za povečanje našega izvoza v Italijo. Ne gre pa samo za naše izvozne možnosti, marveč tudi za pripravljenost italijanskega trga, da sprejme jugoslovansko blago. Povečanje izvoza je odvisno od činiteljev, kakor je zmogljivost prometa idr.

Velike so tudi možnosti glede tehničnega sodelovanja med jugoslovanskimi in italijanskimi podjetji. Ze dosedanje sodelovanje je rodilo lepe sadove za gospodarstvo obeh dežel.

V vseh razgovorih, ki jih je imel minister Martinelli v Beogradu, so ugotovili trden sklep, da se omogoči razširitev gospodarskega sodelovanja na splošno in trgovinske menjave posebej.

Zato so ugotovili, da bo moral biti novi italijansko-jugoslovanski trgovinski sporazum elastičen instrument, ki bo v večjem obsegu omogočil kar moč svobodno trgovinsko in gospodarsko sodelovanje.

vanje. Glede kreditov, ki bi jih lahko dala Italija Jugoslaviji, so ugotovili, da je v določenih mejah zanimanje zanje.

Na področju elektroindustrijskega sodelovanja v ugodnih pogojih pripomore k hitrejši zgraditvi energetskih objektov pri nas, kar je zlasti zanimivo zato, ker bi lahko povečanje jugoslovanske proizvodnje elektroenergijske omogočilo tudi njen izvoz v Italijo.

Z BUDIMPEŠTANSKEGA ZASEDANJA DONAVSKE KOMISIJE

Sadovi sprememb v odnosih med deželami ob Donavi

Uspešno poslovanje upravnega aparata Donavske komisije je bilo včeraj soglasno odobreno

Budimpešta, 10. dec. (Tanjug). Dants je bila druga plenarna seja Donavske komisije, na kateri so obravnavali poročilo in predlog delovne skupine, ki se je sestala včeraj in proučila delo upravnega aparata komisije v letu 1954. Plenum je pozitivno ocenil delo tajništva aparata.

Upravni aparat je opravil pomembno delo in izpolnil vse naloge, ki mu jih je zastavil načrt o delu komisije.

Predsednik SZ v Donavski komisiji Brikin je sporočil, da so decembra lani ustanovili sovjetsko-romunsko rečno agencijo za spodnjo Donavo in da je ta letos začela poslovanje.

Jugoslovanski delegat Dragoje Djurić je izjavil, da jugoslovanska delegacija pozitivno presoja delo upravnega aparata. Aparat je pri izpolnjevanju svojih nalog naletel na znatne težave organizacijskega značaja. Pri premaganju teh težav je madžarska vlada pokazala polno razumevanje, kar jugoslovanska delegacija pozdravlja.

»Pozitivni rezultat aparata in komisije sploh, je izjavil Dragoje Djurić, so po mnenju jugoslovanske delegacije sad temeljite notranje reorganizacije komisije, izvršene pred letom dni, in predvsem sprememb, ki so v zadnjem času nastale v odnosih med podonavskimi državami. To novo vzdušje je omogočilo v splošnem lepe uspehe, Jugosla-

viji pa še posebej enakopravno sodelovanje z vsemi podonavskimi državami pri izpolnjevanju nalog Donavske komisije.

Plenum je predlog delovne skupine o delu upravnega aparata komisije v letu 1954 sprejel. Naslednja plenarna seja bo 13. decembra. Jutri bo delovna skupina za finančna vprašanja obravnavala osnutek proračuna komisije za leto 1955.

Prvi sestanek komisije za tržaški narodnostni statut

Rim, 10. dec. (Tanjug). V Rimu sta se sestali jugoslovanska in italijanska delegacija in sta začeli pripravljati pravilnik za delo mesečne italijansko-jugoslovanske komisije, ki bo obravnavala vprašanja v zvezi z zaščito jugoslovanske oziroma italijanske etnične skupine.

Predsednika delegacije Peter Ivičević in Renzo Carobbio sta potrdila pripravljenost, da bi delo v smislu spomenice o rešitvi tržaškega vprašanja potekalo ob medsebojnem razumevanju in tesnejšem sodelovanjem.

Razprava o tuniških felahih v francoski poslanski zbornici

Pariz, 10. dec. (AFP). Francoska skupščina je danes nadaljevala včeraj začeto debato o vladni politiki v Severni Afriki. Republikanski socialist Raymond Dronne je izjavil, da glavni upor-

niki v Tuniziji niso odložili orožja in da je zadnja akcija za njih pomirjenje okrnila ugled Francije in povečala ugled Neodestura. Dronne je menil, da pripravlja Mendès-Franceova vlada »novo Indokino v Tuniziji«. Neodvisni republikanec Pierre Montelet je obsodil vlado, ker ni natančno določila predmeta tuniško-francoskih pogajanj in je tuniškim predstavnikom dopustila, da so uporniki izkoristili kot sredstvo za pritisk nanjo.

Več poslancev je že snoči hudo napadlo Mendès-Franceovo politiko. Vodja narodnorepublikanske gibanja Georges Bidault je terjal, naj jasno razloži namene vlade. Degolovski disident Groussau je izjavil, da so vse dežele, v katerih je plačovala francoska zastava »v nevarnosti«, da izgube francosko suverenost. Spričo tega je pripomnil, da »noben vlada ni napravila toliko škode kakor ta«. Groussau jo je obdolžil, da »žrtuje koristi Francozov in Francije v Tuniziji. Zato mora odstopiti, da se »obvarujejo koristi in življenje Francije«.

Poslanec neodvisne kmečke stranke iz Orana Roger de Chèvre je izjavil, da je predaja tuniških upornikov potekala »v okoliščinah, ki niso v čast Franciji«. Tu di on pričakuje skorajšnji ostavko vlade.

Nekdanji predsednik vlade in radikal René Mayer se je strinjaval s tem, naj bi Tunizija dobila notranjo avtonomijo. Zahteval je,

PONOVA OBSODBA pariških sporazumov

ki naj bi pomenili kršitev francosko-sovjetskega pakta in potsdamskih sporazumov

Moskva, 9. dec. (AFP). Sovjetska vlada je poslala Franciji, Veliki Britaniji in ZDA noto enake vsebine, v kateri obžaluje, da se zahodne sile niso udeležile moskovske konference, ter ponovno obsoja ponovno oborožitev Zahodne Nemčije in napovedano ratifikacijo pariških pogodb, ki da nasprotujejo francosko-sovjetskemu paktu in potsdamskim sporazumom.

»Glede na agresivno politiko Francije, ZDA in Velike Britanije,« pravi nota, »so Sovjetska zveza in miroljubne države prisiljene pripraviti okrepitev svojih oboroženih sil in varnosti, da bi se za obrambo miru lahko zoperstavile silam agresivnih držav.«

Glede avstrijskega vprašanja opozarja sovjetska vlada na predloge, ki jih je podala na berlinski konferenci, in na svoja poznejša stališča v raznih notah trem zahodnim silam.

Sovjetska vlada je priložila noti besedilo zaključne deklaracije moskovske konference.

Vtis v Parizu

Pariz, 10. dec. (Tanjug). Dasi uradno še ne boje komentirati sovjetske note, sodijo v pariških političnih krogih, da tudi te note na Quai d'Orsayu niso sprejele nič boljše od prejšnjih. SZ ni predlagala ničesar novega in no-

ni, da se bo z vladami zahodnih velesil o noti posvetovala.

V pol uradnih krogih izražajo nejevoljo spričo tona note, ki kaže na grožnjo za primer ratifikacije pariških sporazumov.

Vodja socialnih demokratov Ollenhauer pa je danes dejal, da bi bilo nepravilno, če bi zahodne velesile presojale noto kot dokument, ki ne prinaša nič novega. S tem bi se njihova odgovornost za nadaljnjo zaostritev še bolj povečala.

Ollenhauerjevo opozorilo

Bonn, 10. dec. (Tanjug). Bonnška vlada kaže glede sovjetske note skrajno rezerviranost in me-

Molotov svari Francijo pred ratifikacijo pariških sporazumov

Moskva, 10. dec. (Tanjug). N sovjetsko prijateljstvo. Nič ne ocoj je zunanji minister Molotov govoril na svečani proslavi 10-letnice francosko-sovjetske pogodbe v Domu sindikatov. Proslave so se udeležili tudi Malenkov, Hruščev, Mikojaev, Bulganin in drugi vodilni politiki, javni in kulturni delavci ter francoski veleposlanik Louis Joze.

Molotov je poudaril, da SZ in vzhodnoevropske dežele ne bodo držale križem rok, če bodo pariški sporazumi ratificirani. Ratifikacija teh sporazumov ni združljiva s francosko-sovjetsko pogodbo in sovjetskim prijateljstvom do Francije. Molotov je sodil, da je večina Francozov krvavo zainteresirani na zaščiti proti pariškimi sporazumom in za

sovjetsko prijateljstvo. Nič ne menja na stvari, da sta pogodbo pred desetimi leti sklenili buržoasna dežela na eni in Sovjetska zveza na drugi strani.

Tudi o avstrijski državni pogodbi v primeru ratifikacije pariških sporazumov ne bo moglo biti govora in prav tako o ureditvi nemškega vprašanja.

Proslavo je otvoril predsednik sindikatov Svernik, ki je dejal, da si ne bo nihče upal rušiti miru v Evropi, če bosta Francija in SZ sodelovali, izpolnjevali medsebojne obveznosti in se zavedali skupnih interesov, da so namreč francoski kakor sovjetski narodi krvavo zainteresirani na zaščiti pred novim nemškim napadom.

Burmanski finančni minister U Tin pri Alešu Beberju v okviru obiska burmanske gospodarske delegacije v Jugoslaviji

Zadeva o ameriških letalcih na Kitajskem v OZN

New York, 10. dec. (AFP). Plenum Generalne skupščine OZN, ki je sinoči začel razpravo o 11 na Kitajskem obsojenih ameriških letalcih, je danes nadaljeval debato. Delegat Kuba, Južne Afrike, Argentine, Iraka, Dominikane in Filipinov so kritizirali ravnanje kitajskih oblasti in podpirali resolucijo šestnajstnice glede intervencije OZN za osvoboditev letalcev. Delegata CSR in Bele Rusije pa

sta Generalni skupščini očitala, da se vmešava v kitajske notranje zadeve.

Resolucija šestnajstnice je bila nazadnje sprejeta s 45 glasovi proti 5. Šest delegatov, med njimi tudi jugoslovanski, so se glasovanja vzdržali. Delegati štirih dežel so bili odsotni.

V posebnem političnem odboru pa so danes obravnavali sovjetski protest proti napadom na Kitajsko. Kuomintanski delegat je dejal, da se bo formoski protinapad v odgovor na kitajsko bombardiranje Formoze nadaljeval. Francoski delegat je menil, da »bi za poskus osvojitve Formoze vsa odgovornost zaradi oboroženega spopada pripadla Kitajski«.

Italijanska trgovinska delegacija na poti v Beograd

Rim, 10. dec. Nocoj je odpotovala v Beograd italijanska trgovinska delegacija pod vodstvom bivšega državnega podtajnika Enza Storoniija. V delegaciji so strokovnjaki za trgovinsko mornarico, kmetijstvo, lesno industrijo in ostale industrijske panoge, kakor tudi delegat zunanega ministrstva.

Z enim glasom večine je v zunanjepolitičnem odboru francoske skupščine prodrta odločitev o ratifikaciji pariških sporazumov

Pariz, 10. dec. (Reuter). Zunanjepolitični odbor francoske skupščine je sprejel danes s 16 proti 15 glasovi priporočilo, naj skupščina ratificira pariške sporazume o ponovni oborožitvi Nemčije in njeni vključitvi v Zahodnoevropsko zvezo. 11 poslancev se je glasovanja vzdržalo.

General Billotte je v svojem poročilu predlagal, naj bi predsednika republike pooblastili, da ratificira spremembe v bruseljskem paktu in sprejem Zahodne Nemčije v Atlantsko zvezo.

Poslanec Isorny je predlagal ratifikacijo protokolov o odpravi okupacijskega statuta v Zahodni

Nemčiji in ratifikacijo protokola, po katerem lahko tri zahodne velesile obdrže svoje čete v Zahodni Nemčiji. Socialist Bouhey je izrekel za ratifikacijo sporazumov, hkrati pa zahteval vzporedne razgovore z vzhodnimi deželami.

Predsednik vlade je na seji komisije poudaril, da so pariški sporazumi nedeljiva celota. Njegova izjava se je nanašala na amandmaje poslancev Rene Mayerja in Gastona Palewskega, ki sta zahtevala, naj bi pariški sporazumi ne začeli veljati takoj po ratifikaciji, temveč čez nekaj časa.

Komu v korist?

Slovensko dvojezično šolstvo na Koroskem doživlja te dni nove kritične trenutke. Dunajski zvezni zbor naj bi z novim šolskim zakonom zmanjšal število šol z dvojezičnim poukom, ki jih je ta čas v smislu uredb o šolskem pouku iz oktobra 1945 nekaj nad sto. Tako narodnostno razarovalno politiko je zagovarjal v utemeljitvi predloženega zakonskega načrta celo odgovorni prosvetni minister Drimmel, češ da stariši sami zahtevajo »ukinitve slovenskega pouka na nekaterih šolah«.

Delegacija koroskih Slovencev je sicer protestirala pri njem, ko se je te dni mudil na Koroskem: ne le da uredba iz leta 1945 v svoji celoti — tudi teritorialno — ne more biti kršena, marveč bi nasprotno avstrijska vlada morala misliti tudi na nadaljnji razvoj slovenskega šolstva, na srednjo šolo, na kmetijsko in gozdarstvo.

V pogojih gospodarske nemoči in šovinističnega terorja nekaterih avstrijskih struj, ki tudi v ostali avstrijski notranji politiki silijo nazaj v čase nacističnega režima, ki je na Koroskem kulturno, narodnostno in gospodarsko uničil celo slovensko generacijo, je vsako in še posebej tako utemeljevanje nove šolske politike absurd. Argumenti, kakor je »volja staršev« (in še to v krajih, kjer niti dvojezični šol ni), so potnjanje dejstev v namene, ki so v kričečem nasprotju ne le z osnovnimi človeškimi pravicami in načeli OZN, marveč celo z načrtom avstrijske državne pogodbe, ki jo Avstrija s toliko upravičenostjo terja.

Politika enakopravnosti ne pomeni ustvarjanja gospodarskih in političnih pogojev, v katerih bi naj bilo mogoče celo deželne glavarja ustrahovati s pavšalnimi oblačbami — velezidaje, vohunsko narodnostno skupino na Koroskem pritisniti k tlom, marveč celo več kakor le to, da rešijo glav — na toliko kosov, kolikor in zapostavljenega zavaruje in mu krivice, ki so mu bile prizadejane, pošteno in do zadnjega popraviti, da mu ne bo ostal na duši grenki občutek zapostavljenosti in manjvrednosti.

Mimo vsega tega pa je prav slovenska narodnostna skupina s svojo lojalnostjo do države sto-

čila vse, da bi prav v interesu Avstrije postala element, ki bi tudi moralno utemeljil sodelovanje z njeno južno sosedo, z našo deželo, in bi razpela most, ki bi se po njem razvijali dobri odnosi med obema sosednjima narodoma. Novi šolski zakon utegne zato postati preizkusni kamen ne le za avstrijsko politiko notranje demokracije in napredka, marveč tudi za nadaljnje dobro sosedstvo med njo in nami.

Ko se omejujemo zgolj na slednjo misel, izražamo upanje, da bo avstrijska vlada ravnala v duhu pogodb, ki jo vežejo, in še bolj prav po želji ogromne večine demokratičnega avstrijskega ljudstva, ki po svojih naprednih nazorih in spricho svojih izkustev odklanja sleherno gonjo peščice šovinističnih hujskačev. To je avstrijsko ljudstvo jasno izpovedalo tudi pri zadnjih občinskih volitvah, ko je prav šoviniste postavilo na hladno. Cemu naj bi se zdaj zanje — v slovenskem primeru za njih šovinistično narodnostno sovraštvo — ogrevala vprav dunajska vlada? b. ž.

SPOMENIK MIRU

bodo postavili v parku ob poslopju Generalne skupščine OZN

New York, 10. dec. (Tanjug). Stalni jugoslovanski predstavnik OZN dr. Jož Brilej je predstavil novinarjem jugoslovanskega kipa Antuna Augustinčiča, ki je izdelal spomenik miru, ki ga je Jugoslavija podarila OZN.

Odgovarjajoč na številna vprašanja novinarjev je Augustinčič med drugim pripomnil, da bi bilo treba po njegovem prvotnem dogovoru s predstavniki v OZN postaviti ta spomenik pred poslopje Generalne skupščine, da pozejši sklep o premestitvi ni bil primeren in ne ustreza celotni zamisli. Tajništvo OZN je namreč odločilo, da bodo spomenik sedaj postavili 15 m vstran od prvotno določenega mesta, in sicer v severni del parka okrog poslopja OZN. Jugoslovanski umetnik je prav tako dejal, da bo ta sprememba znatno kvarila splošno arhitektonsko celoto spomenika in poslopja.

Spomenik miru OZN bodo te dni svečano odkrili. Kikar Antun

Nočne brzozjavke

NEW DELHI. — Z letalom je prispel včeraj v Bombaj indijski veleposlanik v Beogradu Radšašvar Dajal, ki bo spremljal predsednika republike Tita na potovanju po Indiji.

NEW DELHI. — Službeno je bilo objavljeno, da bo novi predsednik kongresne stranke dosedanji ministriki predsednik vlade v Saurastri Debar, ki bo nastopil predsedstvo menea januarja.

DUNAJ. — Na sestanku predstavnikov okupacijskih sil Avstriji niso odobrili nakupa rešovalnih helikopterjev, ki bi jih potrebovala v primeru elementarnih nezdov. Zahtev avstrijske vlade se je upri predvsem sovjetski visoki komisar.

RIM. — Tu je bil sklenjen nov trgovinski sporazum z Japonsko, po katerem se bo med obema deželama pribodnje leto povečala skoraj za 30 odstotkov.

V MARIBORU SI PRIZADEVAJO, DA BI IMELI POTROŠNIKI ČIM BLIŽE DO PODJETIJ, KI JIH POTREBUJEJO

Pospeševanje razvoja OBRTNIH DELAVNIC

MLO Maribor posveča obrtništvu posebno skrb. V nadaljevanju zadnje skupne seje obeh zborov je proučil mnoga vprašanja, ki ovirajo razvoj in ustanavljanje novih socialističnih obrtnih obratov, nato pa potrdil predlog za gospodarstvo. Komisiji, ki jo je ustanovil Svet za gospodarstvo MLO z nalogo, da je podrobno proučila problematiko obrtništvu, pa je naročil, naj prouči še vse predloge odbornikov, ki so jih slišali med razpravo.

Uslužnostne obrtne delavnice bo treba ustanavljati tudi v predmestjih

Poročilo Sveta za gospodarstvo je navajalo, da se obrtne delavnice socialističnega sektorja v mestu hitro razvijajo, saj so v šestih letih zaposlile 675, ali 14 odstotkov novih delavcev; napačno pa je, da jih je preveč v središču mesta. V predmestju in okoljskih krajih primanjkuje uslužnostnih obrtnih delavnic, kot so šiviljske in krojaške delavnice ter pralnice in krpalnice. Zato morajo tamkajšnji ljudje prinašati svoje stvari v središče mesta. V mestu primanjkuje predvsem majhnih obrtnih obratov, ki bi lahko bili bližje ljudem.

Z razdelitvijo mesta na več komun bo to vprašanje lažje rešiti, ker bo vsaka komuna skrbela za delavnice na svojem področju. Za obrtne delavnice pa bodo potrebni tudi novi prostori, ki jih za sedaj ni. Pri tem bodo morali pomagati tudi investitorji novih velikih stanovanjskih blokov. V bodoče bo treba v velikih stanovanjskih hišah graditi tudi prostore za obrtne delavnice, oziroma uslužnostne obrate, kot so pralnice ter prodajalne mleka in kruha.

20 milijonov za osem novih obrtnih obratov

Mestni ljudski odbor Maribor je odobril predlog Sveta za gospodarstvo, da bodo v mestu ustanovili čimprej osem novih obrtnih obratov in jim zagotovili osnovna sredstva iz svojega investicijskega sklada. Za začetek, oziroma letos bodo ti obrati dobili okrog 20.000.000 din. Ustanoviti bodo obrtne obrate le takih strok, ki jih doslej ni bilo v mestu ali obstoječi niso mogli zadovoljivati najnujnejših potreb.

Pri ustanavljanju novih delavnic se ne pojavlja samo vprašanje, kje dobiti materialna sredstva. Kredit je v glavnem zagotovljen, nekaj starih, a še uporabnih strojev pa bodo verjetno našli v industrijskih podjetjih. Mnogo težje je dobiti strokovne delavce, ker jih nobeno MLO predlagal, naj pri ustanavljanju obrtnih delavnic pomagajo tudi delovni kolektivni podjetji s svojimi strokovnjaki ali naj vsaj vzamejo na specializacijo delavce, ki bi pripravljali voditi obrtne delavnice ali se v njej zaposliti. MLO je zaprosil za pomoč predvsem Mariborsko livarno in Tovarno avtomobilov, da bosta pomagala ustanoviti galvanizerske delavnice, za katere so določili 12.000.000 din.

Upled socialističnih obrtnih delavnic kvartirje le posamezniki

Nekateri odborniki MLO so menili, da ljudje hodijo raje k privatnim obrtnikom, ker so cenilji. To jim omogočajo objektivni pogoji, ker se jim ni treba pravniti po vseh predpisih, ki veljajo socialistične delavnice. V svojih delavnicah lahko delajo delavci, ki so zaposleni drugje, in zato ne plačujejo zanj socialnega zavarovanja. Drugi odborniki so menili, da mnogi ljudje gredo k privatnim obrtnikom zaradi sprejemati stranke.

Na koncu pa so ugotovili, da ima nekulturni odnos do strank v socialističnih obrtnih delavnicah svoj poseben izvor. V take delavnice prihajajo delavci, ki tudi bivši privatni obrtniki. Mnogi v socialistični sektor iz nekkih zanih nagnjenj, temveč le zato, ker so menili, da bodo tako prešli celo s slabim namenom, da bi se okodovali. Taki ljudje so nekulturni do strank. Krivda kolektivna pa je v tem, da takih napak ne odpravljajo. Zaradi tega

»Savinjski vestnik« bo dobil novo ime

Savinjski vestnik, lokalni časopis za celjski in škofljski okraj, bo s 1. januarjem 1955 začel izhajati pod drugimi imeni. Stare ime ne obelježuje značilnosti razsežnega področja obeh okrajev. Zelo razširjen je še to tiskano ime, glede na formiranje celjske skupnosti komuna izpremenila tudi vloga lokalnega lista. Je najnuj, da le-ta dobi novo ime. Uredništvo je v sobotni številki razpisalo anketo o novem naslovu.

pa ne more nihče reči, da socialistični obrtni obrati zaostajajo v postrežbi za privatnimi.

Autobusna postaja na Glavnem trgu v Mariboru

Ljudje so navajali v novo krpalnico

Zveza ženskih društev je ustanovila na Glavnem trgu krpalnico, ki naj bi razbremenila

predvsem zaposlene žene. Čeprav so to krpalnico odprli komaj pred 14 dnevi, je že polna naročil. Ljudje so hitro zvedeli za krpalnico brez posebne propagande. Članica Zveze ženskih društev je poročala, da nameravajo podobno krpalnico ustanoviti tudi na Tezmem. Lahko bi ustanovili tudi delavnico za otroško konfekcijo, ki bi uporabljala ostanke tekstilnih tovarn. Zveza ženskih društev pa nima denarja,

zato je zaprosila, naj ji pomaga MLO. MLO bo o tem še razpravljal na eni prihodnjih sej, ko bo vse predloge proučila posebna komisija.

KDO BO USTANOVITELJ lesno-industrijskega kombinata v Škofji Loki

Gospodarski razvoj v škofljskem bazenu je sprožil eno zelo važnih vprašanj v Gospodarskem svetu, le-ta je namreč pričel razpravljati o združitvi treh lesno-industrijskih podjetij v Škofji Loki v eno podjetje.

Škofja Loka je med dvema dolinama — Poljansko in Selško dolino. Železnica jo veže z Gorenskjo in Ljubljano. Še pred vojno je bila tu »Heinricharjevca žaga. Kmalu po osvoboditvi se je to lesno podjetje razvilo. Poleg tega je pred sedmimi leti zrastle še novo podjetje »Jelovica«. Tako so nastala tri skoraj samostojna podjetja, katera so si uredila moderen strojni park s sedmimi gatrji, ki imajo zelo veliko zmogljivost.

Združitve teh treh podjetij bi bila zelo ugodna, ker bi zadoševala namesto sedmih gatrov le dva za že obstoječe delavnice. Ta nameravana združitve je med delavstvom povzročila nekoliko hrupa. Navajajo vse mogoče izgovore, upravičene ali neupravičene. Za vsem tem pa nastaja vprašanje zaposlitve: ali bodo vsi lesni delavci še naprej zaposleni ali ne. Dalje še ni rešeno, kdo naj bi upravljal ta združeni industrijski obrat v Škofji Loki. Tu se križajo razne koristi. Škofja Loka bo imela svojo komuno. Bo morda upravljala podjetje komuna — ali država v republiškem merilu, ali OZKZ Kranji?

Okrajna zveza trdi, da ima v rokah surovine oziroma blodovino za žaganje in je torej najbolj upravičena vzeti to podjetje v svoje roke. Mnenje delavcev v vseh kolektivih je deljeno. Če bi to združeno podjetje prevzela OZKZ v upravljanje, bi preusmerila proizvodnjo zgolj na žaganje lesa in prodajo polizdejkov, predvsem v inozemstvo, seveda, da bi dobila devize, s katerimi bi nabavila stroje in gnojila za kmetijstvo. Poljedelci bi bili torej v tem primeru deležni tudi dobička iz lesne industrije. Vse skupaj zveni malce čudno: kmetovalci naj bi se pričeli ukvarjati še z industrijo? Kaj ne bi potem kmetovalci opustili svoj manjši dobičkanosen posel in se preusmerili samo na lesno industrijo, od katere bi imeli večji dobiček? Seveda delovnim kolektivom to ne gre v račun. Kolektiv LIP je mnenje naj bi bilo podjetje tako kot je bilo doslej, samo zase, ker bi bil s tem zagotovljen zaslužek vsem do sedaj tu zaposlenim delavcem.

Kolektiv »Gradisa« želi biti še naprej pod upravo gradbenih podjetij; izrazili so hojazen, da si bo »Gradis« naročil izdelke drugje, če se ta obrat loči od uprave gradbeništvu. Največji kolektiv pa je »Jelovica«, ki je za združitve podje-

tij, zelo pa nasprotuje temu, da bi prišli pod upravljanje Okrajne zadrzne zveze. Na sestanku delavcev tega podjetja so razpravljali o tem. Delavci so bili zelo proti morebitnem upravljanju OZKZ. V podjetju »Jelovica« imajo mnogo naročil za izdelke in bo morebitna združitve obratov ugodno vplivala.

Kar zadeva Zadržno zvezo, pa je čudno, da se ni odločila za poživitev kmetijstva. Prav bi bilo, da bi se OZKZ zanimala za morebitne možnosti predelovalne drobne živilske industrije in za napredek modernega kmetijstva. Zadrge se mnogo bavijo s trgovskimi obrati. Opaziti je, da je največ primanjkljajev in podobnih nereditosti po teh trgovinah. Hkrati si pa hoče OZKZ pridobiti na lahek način ogromne dobičke. Naj navedemo primer z lesom. Les plačujejo kmetu ali zadrugi

Kmetje v Prekmurju so letos kupili NAD 400 VAGONOV UMETNIH GNOJIL

Vendar še premalo uporabljajo gnojila za travnike in sadovnjake

Poraba umetnih gnojil v Prekmurju iz leta v leto narašča. Čeprav v začetku tega leta — po začasni podražitvi umetnih gnojil — ni kazalo, da bodo kmetje kupovali gnojila v večjih količinah, so doslej zadrge prodale nad 400 vagonov umetnih gnojil. To je mnogo več kakor kdaj koli doslej in znaša potrošnja 100 kg na 1 ha orne p. vršine. Razen tega je pa ob jesenski selvi umetnih gnojil celo primanjkovalo in zadrge niso mogle kriti vseh potreb kmetovalcev.

Vsekakor pa je potrošnja gnojil, še vedno prenizka, poleg tega je pa opaziti še vedno velike napake pri gnojenju z umetnimi gnojili. Kmetje se v mnogih primerih ne poznajo vrednosti posameznih vrst gnojil; segajo predvsem po duševnatih, vse premalo pa še po fosforjih iz kalijevih. Prav tako trosijo gnojila predvsem na njive, na pa na travnike, še manj pa po sadovnjakih.

Da bi dokazali, kako koristno je gnojiti travnike, bodo pomlad kmetijske zadrge za poskušajo pognojile travnike. Pozimi pa bodo kmetijski strokovnjaki na predavanjih po vaseh seznanjali kmetovalce s »samenznimi vrstami gnojil in njih uporabo. Poučiti bi pa bilo tudi po-

Pereče vprašanje hrastniške komune

Navzlic 832 novim stanovanjem je še vedno huda stanovanjska stiska — Dolgoročni krediti za družinske hiše — Dva vzorca za cenene stanovanjske hiše

Hrastnik, 10. decembra. Kadar je v zasavskih revirjih govora o stanovanjskem vprašanju, je težko presoditi, kje bi bila huja stiska, v Trbovljah, Zagorju ali Hrastniku. Na vseh treh mestnih ljudskih oborih čakajo kupi prošnji. In vse tri komune bodo imele še nekaj let polne roke dela, da bodo mogle mirno reči: tako, zdaj je pri nas vsakdo pod dostojno in lepo streho!

Prizadevanje, da bi čimbolj omilili stanovanjsko stisko, je tudi v Hrastniku obrodilo v letih po osvoboditvi sadove. V 117 novih blokih in hišah so pridobili delovni ljudje 382 novih stanovanj, ki jih po higieničnih in kulturnih okolnostih sploh ni mogoče primerjati s stanovanji, ki so jih pred vojno za delavstvo postavili lastniki premogovnika in industrije.

In vendar čaka komuno še vedno široko odprto stanovanjsko vprašanje: potrebnih je še 300 stanovanj. Skrbi pa hkrati nastajajo ob starih stanovanjskih zgradbah, ki terjajo obnovo in popravila ter znatna sredstva za nadaljnjo obratitev. Vsa ta vprašanja se ne prestano živopirajo na vseh zborskih volivcev. In prav ta aktivnost občinov priča o tem, da bo v hrastniški komuni prav stanovanjsko vprašanje ena izmed prvih težjih in večjih nalog v boju za višjo življenjsko raven.

Hrastniški komuni, ki bo štela nad 10.000 prebivalcev, se obeta še nadaljnji industrijski razvoj, posebno ko se bodo začeli širše odpirati premogovni sloji proti Dolam. Za nove delavce, ki jih bo postopoma potreboval nadaljnji industrijski razvoj, bo treba zgraditi

stanovanja in poskrbeti še za mnoge druge naprave, ki jih terja življenjska raven. Za odpravljanje stanovanjske stiske so podjetja in ljudski odbor vložili že znatna sredstva. In v tej smeri bodo nadaljevali. Mimo tega pa si ljudski odbor tudi prizadeva, da bi čimbolj olajšal graditev družinskih hišic z enim ali dvema stanovanjema. V ta namen bo z dolgoročnimi krediti podprl delavce in uslužbence, ki bi si želeli zgraditi lastne domove.

Da bi ljudski odbor ljudem praktično pokazal, kako bi se bilo treba lotiti tega vprašanja, so začeli graditi dve stanovanjski hišici, ki naj bi bili kot vzorec vsem občanom, kako je mogoče zgraditi ceneno in praktično stanovanje. Za ta tip stanovanjskih hišic so strokovnjaki izdelali načrte in proračune ter izbrali najcenejši gradbeni material. Kdor bi si hotel zgraditi takšno stanovanjsko hišico, temu na gradbenem odseku mestne občine prijazno postrežejo z vsemi informacijami in navodili, načrti in proračuni. Brez dvoma, da bo ta pohvalna pobuda ljudskega odbora znatno dvignila med občani zanimanje in pripravljenost, da v skupnih naporih komune pomagajo kar najhitreje reševati eno izmed najbolj perečih vprašanj Hrastnika.

Večina industrije v celjskem okraju je že izpolnila letni plan proizvodnje

Celje, 10. decembra. Delovni kolektivi večine celjskih in izvenceljskih industrijskih podjetij so te dni že izpolnili letne plane proizvodnje. Ponekod bodo plan izpolnili še v prvi polovici tega meseca, le redko kje pa z zakasnitvijo.

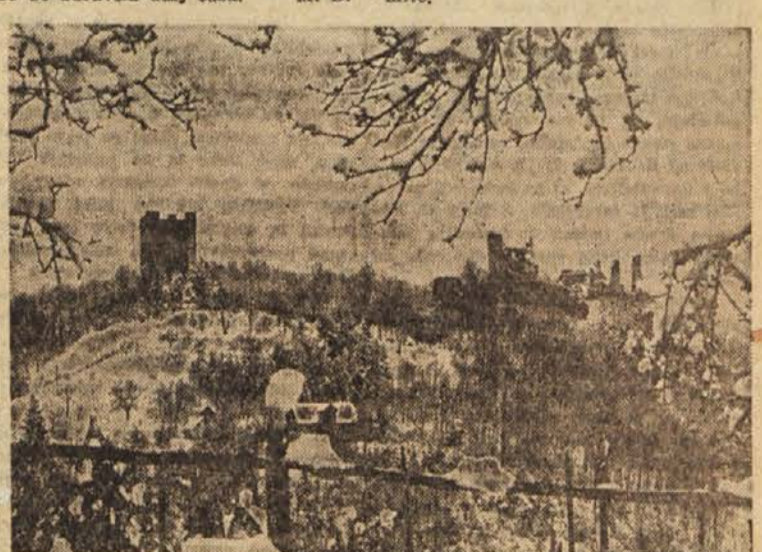
V Železarni Štore je livarna izpolnila plan 100 odstotno novembra, 6. XII, pa ga je presegla za 12 odstotkov, vsem ko se ostali obrati približujejo izpolnitvi. 6. XII je celokupen proizvodni plan Železarn bil izpolnjen s 96,8 odstotka. Prve dni v decembru so izpol-

nili proizvodni plan v Tovarni emajlirane posode, konec tega tedna pa so ga že presegli za približno 10 odstotkov. V tovarni barv in karbon papirja »Aero« so izpolnili plan v minulem mesecu, sedaj pa je že preseženo za 6 odstotkov, do konca letošnjega leta pa bo znatno preseženo. Kolektiv Steklarne »Boris Kidrič« v Rogški Slatini je izpolnil svoj plan 11. novembra. Predčasno izpolnitev celotnega plana je pripisati dvigu proizvodnosti dela. Tudi v tekstilni tovarni v Prebrodu so izpolnili količinski plan proizvodnje novembra s 100,7 odstotka. Prvi so izpolnili letošnji plan v tovarni eteričnih olj in esenc »ETOL« in to oktobra, pri nekaterih artiklih pa že celo junija. Tovarna perila »TOPEK« je konec novembra dosegla 95 odstotno izpolnitev plana, pomogovnik v Pečovniku pa bo v ponedeljek izpolnil letošnji delovni nalog. Tudi v ostalih manjših industrijskih obratih na področju celjskega okraja bodo prihodnje dni izpolnili letni proizvodni plan.

F. K.

STARSI PAZITE NA SVOJE OTROKE, DA NE BO NESREČ

V sredo je v Vinodolu na Gorškem spet prišlo do nesreče, ker so stari pustili otroka samega in brez nadzorstva na ulici. Dveletna Radica Vodopivec je pritekla izpred trgovine splošne zadrge na ulico in prišla naravnost pod levo zadnje kolo tovornega avtomobila, ki je ta čas privozil mimo. Šofer Dominik Gregorič je vlecil avto takoj zavrl, vendar nesreče ni mogel več preprečiti. Mala Radica je dobila težje poškodbe po vsem telesu in so jo morali takoj odpeljati v viparsko bolnišnico, kjer se bo zdravila dalj časa. M. D.

Zapadel je prvi sneg: zimski motiv s poti na celjski Stari grad

Smrtna kazen za nepopoljšljive izprijenje

Okrožno sodišče v Mariboru je izreklo letošnjo jesen že dve smrtni kazni. V obeh primerih sta bila obsojena na smrt popolna izprijenca, ki sta nazadnje zagrešila uboj, da bi si prilastila tuje imetje. Pred tedni je bil obsojen na smrt z obsojenjem Leopold Andračič, ker je na gnusen način ubil letos v avgustu Marijo Vogrinec iz Voličine. Pred dnevi pa je Mariborsko okrožno sodišče obsodilo na smrt z ustrelitvijo in s trajnim odvzomom državljanjskih pravic Alojza Nedoga iz Trčeve.

Naša sodišča izrekajo smrtne kazni le v zelo redkih primerih. V nujnem primeru pa morajo izrekat tudi na strožje kazni, da bi zaščitile mirne državljane in odvračala izprijenca od kaznivih dejanj. To je bilo potrebno tudi v primeru Alojza Nedoga, ki je bil že kaznovan pred leti zaradi tatvine, vlomov in nasilstev z 18 meseci zapora. Ta kazni ni dosegla zaželenega učinka. Po prestani kazni je Alojz Nedog odšel na odseljenost kadrovskega roka, kjer je kradel svojim tovarišem vojakom, kar mu je priložilo pod roko. Ko je Nedog pri vojakih našel skladišče orožja, je celo ukradel vojaško pištolo. Ob povratku iz vojske pa si je ponaredil vojaško knjižico, s katero je hotel dokazati, da je rezervni oficir, čeprav ni bil.

Po teh dejanjih pa je zagrešil še roparski uboj. Na poti iz vojske se je Nedog seznil z 20-letnim Slavkom Štiberoom, ki je bil zaposlen v Ze-

lmannu in je hotel obiskati sorodnike v Muršaku, preden bi odšel na odseljenost kadrovskega roka. Nedog je hotel skrivaj ubiti Štiberca in se polastiti njegovih stvari. To je storil tako sprotno, da so preiskovalni organi Tajništva za notranje zadeve v Mariboru imeli precej težav, preden so odkrili storilca.

Alojz Nedog je bil v začetku preiskave skrajno zakrknjen in do preiskovalcev celotno brutalen. Ko se je nabral dovolj dokazov, ki so ga obremenjevali, je dejanje le priznal in pokazal, kje je skrival samokres, s katerim je ustrelil Štiberca v glavo in hrbet. V skrivališcu je imel tudi drugo blago. Roparski uboj pa je polkral opravičevati z duševno neuravnovesenostjo. Psihater, ki je Nedoga preiskal, je ugotovil, da se je v času uboja zavedal, kaj je počel.

Na glavni javni obravnavi Nedog ni pokazal skesanosti zaradi svojih dejanj. Čeprav je star komaj 24 let, je zagrešil že toliko in tako težkih kaznivih dejanj in se je vedel tako, da ni upanja, da bi se kdaj popobilšal. Zato so mu sodniki prisodili najstrožje kazni, ki naj bi bila obenem tudi v svarilo vsem tistim, ki bi naklepali tako gnusna dejanja. P. J.

TATOVOM SO NA SLEDI

Maria Kečič, stararka v Celju, je prijavila, da ji je dne 7. decembra nekdo vlomil v stanovanje in odnesel razne

zlatnine v vrednosti približno 100.000 din. Varnostni organi poizvedujejo za tatom.

Zadnji čas je bilo trkrat vlomljeno v grad na Turjaku, ki ga sedaj obnavljajo. Vlomilci so vdrli v bukar, kjer je shranjeno razno spominsko orožje, so odnesli iz njega raznovrstno orožje. Kolikor je bilo mogoče ugotoviti, so to storili mladotnik in so jim preiskovalni organi že na sledi.

V noči na 8. december je nekdo vlomil v trgovino KZ Zabice, okraj Postojna. Tat je odnesel nekaj sreje in nekaj sogaive in je gotovo iskal denar, ki ga pa ni našel. Za njim poizvedujejo.

OGROMNA SKODA ZARADI OGNJIA

V vasi Sovra, v občini Rovte, okraj Ljubljana-okolica, je v začetku meseca zgorelo gospodarsko poslopje in vse orožje, ki je bilo v njem. Lastnica Marija Trpin ima tako precej škodo. Kako je prišlo do požara, še poizvedujejo.

V vasi Praprotno Brdo, občina Rovte, prav tako okraj Ljubljana-okolica, je dan poprej zgorela hiša Janeza Modrijana. Ogenj je nastal zaradi slabega dimnika. Škoda je precej.

Dne 9. t. m. pa je zaradi slabega dimnika zaželo goriti v skladišču delavnice Fobreska okraj Maribor. Goriti je začelo v podstrešnih prostorih skladišču in plinarni. Škoda je precej, saj presega poldrug milijon dinarjev.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

GRADNJA 60-METRSKE SKAKALNICE V LJUBLJANI

OB 5-LETNICI USTANOVITVE ROKOMETNE ORGANIZACIJE V SLOVENIJI

PRIDOBITEV ZA LJUBLJANO

Tudi v Ljubljani bomo lahko gledali večje skakalne tekme — Najboljši srednjeevropski skakalci v Ljubljani?

Ljubljanskemu kmalu ne bo več treba vsajati v zgodnjih jutranjih urah in se voziti v Planino, če bodo gledali skakalne tekme. V Ljubljani bomo dobili, tako rekoč vsakomur, novo skakalnice ob Vodnikovem cestu.

Ko je padel prvi sneg, sem hotel, tako napredujejo dela na novi skakalnici. V lepem vremenu sem z avtomobilom in prijatelji odšel na vodnikovski sneg. Če od tam, mimo livadskih brez in hribov, že od daleč vidim, kako se pripravljajo in gradijo. Ko sem zavil okoli vodnikovske skakalnice, sem pred seboj zagledal novi sneg. Seveda to ni kak grajski stolp, ampak ozek, visok, sedemnadstropni stolp, s katerega se bodo potniki skakali spuščali po umetnem skakalnici. Z njega pa bo tudi lep razgled na velik del Ljubljane. Delo na vodnikovski skakalnici poteka zelo hitro. V enem tednu pride kamion s telesno do gradbišča, kajti poti niso potrebne primerne za težka vozila. Čakajo pa je slabo vreme, je gradnja tako rekoč odrezana od sveta. Srednji dobor volje se je tudi to ure, tako da delo več ne zastaja in v kakih dveh tednih stolp dogra-

Skakalnica bo poleg stolpa imela tudi umotno zaletišče in pa iztek, ki mora biti precej dvignjen, ker je njegova dolžina omejena zaradi bližnje Vodnikovove ceste.

V razgovoru z delovodjo podjetja »Tesar«, ki je prevzel dela na zaletišču, sem zvedel, da ga lahko postavijo v štirinajstih dneh. Material imajo v glavnem že pripravljen, čakajo samo, da bodo na stolpu končana groba dela, nato pa bodo z vso naglico začeli postavljati lesene »koke«.

Glavni problem, ki zavlačuje gradnjo te prepotrebne skakalnice, pa je iztek, ki mora biti dvignjen. Če bi

Prvi načrti, da se zgradi v Ljubljani velika skakalnica, segajo še v leto 1947. Seveda samo načrti. Ko pa so začeli misliti na gradnjo, je nastalo glavno vprašanje — denar. Šele letos je SK Enotnosti uspelo dobiti potrebna sredstva, da so sploh lahko začeli delati. Denar pa ni padel z neba. Zanj se je bilo treba boriti. Če ne bi bilo uvidenosti Mestnega ljudskega odbora Ljubljane, Zveze športov Slovenije in posameznih podjetij, bi vse skupaj zopet padlo v vodo.

Če bo šlo vse v redu, bomo 16. januarja videli v Ljubljani prvo mednarodno skakalno prireditev. SK Enot-

»Nebotičnik« na Šišenskem hribu

NAMIZNI TENIS
Prvenstvo Kranja

Jutri bo v Kranju X. prvenstvo Kranja v namiznem tenisu. Tekmovanje bo v zgornji avli II. gimnazije s petimi ekipami. Prijave se odprejo v sredo, 13. decembra, ob 10. uri zjutraj. Prijave se odprejo v sredo, 13. decembra, ob 10. uri zjutraj. Prijave se odprejo v sredo, 13. decembra, ob 10. uri zjutraj.

SABLJANJE
Danes in jutri prvenstvo Slovenije v Ljubljani

Danes in jutri bo v Ljubljani v spodnji dvorani na Taboru slovensko prvenstvo posameznikov v sabljanju. Tekmovanje bo v floretu in sablji, in to v soboto popoldne ter v nedeljo zvečer.

BOKS
Drevi

Ljubljana — »Jesenice«

Drevi ob 20. uri bo v Domu županije pri glavnem kolodvoru prvenstvo posameznikov v boksu. Tekmovanje bo v domači Ljubljani.

Jutri
Ordred — Slovan

V nedeljo s pričetkom ob 14. uri bo na stadionu Ordreda prijateljska nogometna tekma med liganskim moštvom Ordreda in članom slovenske lige Slovanom.

OBVESTILO

Seja upravnega odbora »Partizana Slovenije«, zveze za telesno vzgojo, bo v sredo, 13. decembra 1954 ob 10. uri v prostorih »Partizana« v narodnem domu, Prešernova c. 28, na ne v Likovzarjevi ul. 12, kot je bilo prejeto javljeno.

IO »Partizan Slovenije«

Seme je padlo na rodovitna tla

Jutri se bodo zbrali delegati vseh osnovnih rokometnih organizacij na svečanem plenumu Rokometne zveze Slovenije. Najzaslužnejši bodo ob tej priliki prejeli priznanja in pohvale za svoje vestno in požrtvovalno delo.

Z veliko težavo si je rokomet utiral pot v naši republiki. Če ne bi bilo vztrajnih in delovnih ljubiteljev rokometu, Slovenci tega športa danes ne bi poznali. Tako pa z veseljem ugotavljamo izreden zmogljivost in kvantiteto napredek rokometu v krajih, kjer so tronojci in instruktorski dobro opravili svoje delo. Največje priznanje za to uspeho pa dolgujemo rokometnim funkcionarjem športnih in partizanskih društev, ki se nikoli niso strahili številnih težav in zaprek.

Primer dobrega in solidnega dela je rokometni klub mariborskega Branka, ki ima 12 dneva v dan večje uspehe. Največja zasluga gre upravni kluba s predsednikom Vodopivcem na čelu, Branki ima še tri moške in eno žensko moštvo. Ne triručje niti v času mrtve sezone. Organizirajo turnirje srednjih šol in na ta način vzgajajo nove rokometne. Uspešno delata tudi trboveljski Rudar in ljubljanska Svoboda.

Ordred je na najboljši poti, da bo kmalu dosegel raven Branka, Rudarji in Svobode. Zaenkrat obstaja samo moško moštvo, trenirajo pa tudi ženske, ki bodo v spomladanskem tekmovalstvu prvi nastopile. Požrtvovalni predsednik kluba tovariš Fortuna pa bo gotovo poskrbel za to, da bo klub dosegel čim večje uspehe.

Poglavje zase je zagorski Proleter. Neumorni tovariš Zapotnik služi kot primer, kaj zmora na sam slovek. Kot funkcionar kluba, trener ženske in moške ekipe in igralec je v kratkem času »stresel iz rokava« dve moštvi, ki nastopata v slovenskem prvenstvu. Dolžnost zagorskih šport-

nikov je, da mu priskočijo na pomoč, ker bo le na ta način lahko z uspehom opravil trenerne posele.

Celjski rokometni športni tovariš Pirou, predsednik ZSD Celje, neumnega delavca. Nekdanji starejši igralci, ki so v zveznem merilu dosegali lepe uspehe, so se razšli. Pridobili pa so namesto njih mnogo obetačo mladino.

V ptujski Dravi že nekaj časa ni vse v redu. Nekdanji igralci Vihar je odšel v Ljubljano in moške ekipe ni več. Vse kaže, da je na njem stonelo vse delo. Ptujška Drava, ki je imela na rokometnih tekmah tudi do 2000 gledalcev, ki ima na razpolago lepo igrišče, spi danes »zimsko spanje«...

Mariborski in ljubljanski Zeleničar, mariborski Kovinar, športni društvi Kranja in Jesenice so tudi že prišli z rokometom. Delo pa je kmalu zamrlo, ker ni bilo resnega sloveka, ki bi skrbel za igralce in njihov napredek.

Najbolj razveseljivo pa je dejstvo, da je v zadnjem letu izredno naraslo zanimanje za rokomet v družinskih Partizanih. Po trenerških in instruktorskih tečajih EKS rastejo rokometna moštva kot »gobe po dežju«. Zanimivo je, da v njihovem tekmovalstvu ni bilo prekrškov in disciplinskih prestopkov. To pomeni, da so igralci disciplinirani in so lahko vzor ostalim rokometšem.

Na koncu bi se spomnili naših prvih, najzaslužnejših rokometnih igralcev, trenerjev, sodnikov in funkcionarjev Breznika, Levčiča, Vidica, Kandusa, Mihajloviča, Kastelca in Letigaba, ki se danes aktivno delajo v rokometnih organizacijah. Ti tovariši so postavili temelje slovenskemu rokometu. Poleg omenjenim gre priznanje za nesebično in požrtvovalno delo predsednika Rokometne zveze Slovenije Vladu Žoržu, ki je v najboljših kritičnih trenutkih zagrabil za vsako delo, našel izhod iz še tako zapletenih položajev — vse v dobro rokometnih organizacij.

Vsem marljivim funkcionarjem in igralcem čestita ob pomembni obletnici tudi naša uredništvo

L. L.

IZJAVA TRENERJA DRŽAVNE NOGOMETNE REPREZENTANCE

O tekmah Italija-Argentina

Zvezni trener Moša Marjanović je prisostvoval minuloto nedeljo v Rimu nogometni tekmi med reprezentancama Italije in Argentine. O tej tekmi je zvezni trener izjavil:

»Tekma med reprezentancama Italije in Argentine ni spričo ugleda obeh reprezentanc dočela zadovoljlja. Nisem videl velikega nogometa, vendar pa je bila to nadvsem zanimiva tekma.«

»Srečali so se nogometaši dveh različnih šol, različnih nogometnih koncepcij.« je nadaljeval Moša Marjanović, »italijani so igrali sila hitro, borbeno, taktično izvrstno. Argentinci pa so se prizadevali uveljaviti velike vrline posameznikov in tehniko.«

Ceprav so v prvem polčasu Argentinci tehnično lepo zagrli, pa vendarle niso mogli prebiti trdnega zidu italijanske obrambe; bili so v svojih akcijah prepočasni. Največja prednost italijanov je bila kondicija, hitrost in start na prvo žogo. Igrali so zelo previdno in jim je z odlično taktično igro uspelo pravočasno zaustaviti vse nasprotnikove akcije.

Dustravno Italijani niso dosegli

predvojnega nogometne ravni, in tudi ne moštva, ki je doživelo katastrofo v letalski nesreči, imajo vendarle močno moštvo. Z njimi bomo morda bili hudi boji. Mislim, da je bilo koristno, da sem gledal to tekmo italijanskega moštva.

Sodim, da je moč s hitro igro in taktiko razbiti njihovo obrambo, ki je sicer izredno močna.«

»Argentinci« je dejal na koncu Moša Marjanović, »so pokazali tisto, kar smo od njih pričakovali: Izvrstno igro posameznikov, toda bili so počasni in niso imeli nobenega smisla za skupno igro. Zdi se mi, da zastajajo za brazilske in urugvajске reprezentance.«

L. L.

VESTI IN DOGODKI

Namiznotenški dvoboj med Anglijo in Nemčijo se je zaključil z zmago Anglije s 5:3. Za Anglijo so nastopili Simons, Craigie in Burridge. Simons je izgubil s Freundorferjem.

Eden najboljših teniških igralcev vseh časov Jack Kramer, ki vodi grupo profesionalnih igralcev tenisa, je danes izjavil, da najboljši današnji amaterji igrajo slab tenis in da se po moči še daleč ne morejo primerjati z njegovimi igralci. »Hoad, Rosewall, Hoad, Trabert in Selkiss ne bi mogli izdržati niti en dan med mojimi profesionalnimi igralci.« je izjavil Kramer. Kramer je nekaj časa pripravljaval najboljšega igralca ZDA za skorajšnjo borbo za Davison pokal.

Zveza športov v Zagrebu je nagradila najboljšega zagrebaškega športnika in funkcionarja v letošnjem letu. Okusne in lepe nagrade za uspešno delo so prejeli stari kolešarji, med njimi tudi Milan Meniga, ki praznuje letos 50. obletnico svojega športnega delovanja, znani in priljubljeni boksaški strokovnjak Josip Nagy, naš namiznotenški reprezentant Zarko Dolinar, kapetan nogometnega moštva Dinama Ivica Horvat in trener odbojkarjev Mladosti Bojan Stranič.

Češkoslovaška reprezentanca v hokeju je premagala v Parizu kombinirano moštvo francosko-kanadskih hokejistov s 6:0 (2:0, 3:0, 1:0).

Znani britanski atlet Roger Bannister, prvi atlet, ki je pretekel eno miljo v manj kot štiri minutah, je izjavil, da zapušča atletski šport. Bannister je po poklicu zdravnik in mu delo ne dovoljuje, da bi se še nadalje ukvarjal z atletiko.

V anketi športnih časnikov 24 držav (Belgija, Danska, Anglija, Francija, Finska, Nizozemska, Italija, Luksemburg, Nova Zelandija, Norveška, Avstrija, Nemčija, Poljska, Švedska, Švica, Španija, SZ, Jugoslovanska Afrika, Madžarska, ZDA, Vzhodna Nemčija, Jugoslavija in Hongkong) je bil Roger Bannister proglašen za najboljšega športnika v letu 1954.

Športni časnikii slieherne od teh delo so sestavili listo petih najboljših športnikov. Bannister je dobil 63 točk, Kuc 61, Landy 36, Bobet 32, Fütterer 21 itd.

Bivši svetovni prvak v srednji kategoriji in eden izmed najboljših tehnikov ringa Ray Sugar Robinson se je po dveletnem premoru vrnil 29. novembra na ring. Njegov prvi nasprotnik je bil newyorški boksač Jim Burton.

Ekshibicijski dvoboj v Hamiltonu (Kanada) je trajal šest rund. Zmagovalca niso razglasili. Toda Robinson je vsem navzočim pokazal svojo izrazito premoč in izvrsten boks. Razen slavljega repertoarja je pokazal tudi izredno kondicijo.

Vse kaže, da bo tudi naslednjega Robinsonovega nasprotnika Joe Reagona doletela Burtonova usoda.

Prizor z nogometne tekme Italija : Švica na letošnjem svetovnem prvenstvu

Najnovejše! ZA GOSPODARSKA PODJETJA IN USTANOVE!

Poleg cele vrste strokovnih izdaj, raznih komentarjev in priročnikov za potrebe gospodarskih organizacij, podjetij in ustanov, ki jih pripravljamo za leto 1955, bo februarja 1955 izšla v latinici naša največja izdaja

»Privredno-finansiski priručnik«

(»Permanentni vodnik skozi gospodarske predpise«) ki bo zbral celotno gradivo naše gospodarsko-finančne zakonodaje v kratkih izvlečkih po abecednem redu.

PRIROČNIK BO TISKAN NA SISTEMU LOČENIH LISTOV, KAR NUDI TEHNIČNO MOŽNOST, DA NASLEDNJE ČETRLETNE IZDAJE, DOPOLNITVE — SPREMEMBE, LAHKO VLAGAMO V OSNOVNI PRIROČNIK, NE DA BI PRI TEM MOTILI ABECDNI RED.

Pri izdelavi priročnika, ki bo izpopolnil vrzel naše gospodarsko-finančne literature, sodelujejo naši najbolj znani gospodarski strokovnjaki: A. Bogojev, B. Djinič, S. Here, I. Jankovec, M. Jeličič, dr. M. Jovič, J. Jugovič, inž. S. Kovačević, inž. A. Lazarevič, S. Lisavac, A. Lujčič, B. Marinkovič, dr. M. Matejčič, Dj. Mitič, J. Mirkovič, inž. Z. Mrkušič, M. Pejovič, M. Petrovič, N. Petrovič, inž. B. Race, Dj. Raflič, D. Ratkovič, dr. V. Stepanov, dr. V. Stepanović, D. Stojkovič, M. Ščekič, T. Tomič, M. Tomović, B. Tontič, S. Turčinovič, prof. dr. M. Vučkovič, J. Zlokovič. — Redakcijski odbor: prof. dr. M. Vučkovič, inž. B. Race, D. Ratkovič, inž. S. Kovačević in inž. N. Guč. — Glavni urednik: Dragoslav S. Ratkovič.

PRIROČNIK BO OKUSNO IN SOLIDNO OPREMLJEN V POLIVINILSKIH PLATNICAH. NOTRANJI DEL, LOČENI LISTI, BOKO PRITRJENI S PASTENTNIMI VIJAKI, KI OMOGOČAJO LAHKO ROKOVANJE, POLEG TEGA PA ZNATNO POVEČANJE OBSEGA PRIROČNIKA ZARADI VLAGANJA NAKNADNIH SPREMEMB IN DOPOLNITEV.

Spremembe in dopolnitve »Privredno-finansiskog priručnika« bodo izhajale četrtletno, redno v aprilu, juliju, oktobru in januarju vsakega leta.

CENA OSNOVNE IZDAJE »PRIVREDNO-FINANŠISKOG PRIRUČNIKA« (BREZ DOPOLNIL—SPREMEMB) BO ZNAŠALA 2000 DIN; V PREDNAROČILU, ČE BO ZNESEK PLAČAN DO 31. DECEMBRA LETOS, PA 1700 DIN, PRI TEM JE VRAČUNANA TUDI BREZPLAČNA DOSTAVA IN POSTNINA. Ker bo priročnik tiskan v omejenem številu izvodov in v izogib poznejših motenj ob izdaji dopolnil—sprememb, bomo sprejemali naročnino in tudi redne prijave samo do 31. decembra 1954.

Cena naknadnih izdaj, dopolnitev—sprememb, bo določena po obsegu ob vsaki izdaji posebej in bo objavljena v tisku.

Prijavljene naročniki osnovne izdaje priročnika bodo prejeli tudi vse naknadne izdaje sprememb in dopolnitev, ki jih bomo redno dostavljali na evidentirane naslove s tem, da jih bodo plačali po čekovnih položnicah, ki bodo priložene vsaki naknadni izdaji.

Naročnino je treba plačati na naš tekoči račun, ki se glasi: BIRO ZA IZDELAVO OBRAZCEV — BEOGRAD 1031-T-582.

Na zadnji strani položnice je treba označiti: »Privredno-finansiski priručnik«.

BIRO ZA IZDELAVO OBRAZCEV
ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE BEOGRAD — PRIZRENSKA 6
poštni predal 479 — Telefon štev. 26-065 in 28-107
Brzjavni: Obrazac — Beograd 6458

JAVNA BOLNIŠNICA V PTUJU

razpisuje naslednja mesta za:

- 3 zdravnike
- 9 bolničarjev
- 3 otroške negovalke

Nastop službe po možnosti takoj!

Prošnje je treba vlagati na Ravnateljstvo javne bolnišnice v Ptuj. 4120

Komisija za razpis in imenovanje pri OLO Maribor-okolica razpisuje po čl. 89 in 90 Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Uradni list FLRJ št. 51—424/53)

mesto direktorja in tehničnega vodje

gradbenega podjetja »OBNOVA« — Maribor

Pogoji: Gradbeni inženir ali gradbeni tehnik z večletno prakso. — Prošnje s priloženimi strokovnim in osebnim življenjepisom, dokazili o šolski in strokovni izobrazbi ter o poteku dosedanje zaposlitve je treba vložiti do 15. decembra 1954 pri Tajništva za gospodarstvo OLO Maribor-okolica, 533

Zavod za rehabilitacijo invalidov LR Slovenije v Ljubljani

razpisuje

mesto bolničarke v oddelku za protetiko

Nastop službe 1. januarja 1955. Plača po uredbi z dopolnilno plačo. Ponudbe s opisom dosedanjih službovanj je treba poslati takoj na naslov:

Oddetek za protetiko, Vrazov trg 4, Ljubljana 4123

DNEVNE NOVICE

Krajevni leksikon LRS je že v knjigovazni. Obsežno delo ima nad 1000 strani, 250 lepih pokrajinskih in drugih slik, 22 umetniških priloge fotografij planinskih postojank in 21 zemljevidov. Bogato statistično gradivo prikazuje nad 8000 naselij in zaselkov po okrajih in občinah (površina tal, število in soc. struktura prebivalstva, nadmorska višina, promet, pošte po stanju 31. avgusta 1954, šolstvo, zdravstvo itd.). Prvih v zgodovini emotivne samouprave Slovenije obsega leksikon v besedi in sliki tudi statistično gradivo naše zemlje ob morju, v oktobru priloženo slovensko lesto, koprski okraj, ki bo kot poseben dodatek priloženo knjigi. Zato se je delo zaključilo. Interesanti, posebno še tisti, ki so leksikon naročili že prej, bodo prejeli — zaradi nepredvidenih stroškov glede dodatne priloge sicer za nekoliko višjo ceno — prve izdave konec decembra, v glavnem pa bo zaradi zamudne vezave obsežna naklada »Krajevnega leksikona LRS« kot ena najcenejših izdaj po osvoboditvi na razpolago do kraja januarja 1955. — Uprava »Uradnega lista LRS«.

1954 ter v tem času podjetje ne bo poslovilo s strankami. Obvestilo. Založniško podjetje »Deča štampa« iz Beograda obvešča vse udeležence književnega natečaja, da sprejema dela zaključno do 1. januarja 1955. Pogoji natečaja so bili objavljeni v »Politiki« dne 11. oktobra 1954 in v »Borbi« dne 10. oktobra 1954. Pojasnila se daje v sekretariatu uredništva »Pionir« in »Poletarica«, Ulica proletarskih brigad 8/II, ali po telefonu 24-982. 6470. Z dopisnim tečajem se hitro naučite esperanto. Prvo lekcijo pošlje proti priložitvi 50 din Zveza esperantistov Slovenije, Ljubljana — Miklošičeva cesta 7.

Gnitje krompirja preprečuje KROSAN. Zato vsakdo svojo zimnico posipa s KROSANOM. Imajo ga vse drogerije, semenarne in zadrage.

KONCERTI

Pevski zbor OKUD »Sloga« iz Zagreba koncertira noč ob 20.15 v Filharmoniji. Spored, pri katerem sodelujejo tudi solisti, obsega jugoslovanske skladbe za moški, ženski in mešani zbor. Dirigent Tomislav Adamič. Vstopnice od 90 din navzdol pri blagajni Filharmonije od 10. do 12. in od 16. do 18. ure ter pol ure pred koncertom.

Abonmajske koncerte za rumeni abonma bo v ponedeljek, 13. t. m. ob 20.15 v Filharmoniji. Dirigira Robert Schollum iz Linza, solist je violinistka Jelka Stančič-Krekova. Na sporedu Debussyjev Preludij k žanrovemu popoldnevju, Bartokov Koncert za violino in orkester, Mendelssohnova litanijska simfonija. Vstopnice od 250 din navzdol v Filharmoniji.

VSAKA TRETJA TABLICA VII. KOLA TOMBOLE ZVEZE GLUHIH JUGOSLAVIJE, KI STANE 30 DIN, ZADENE

CELJSKE VESTI

Mestni zdravstveni dom Poliklinika, Celje, Vodnikova ul. 1
Razpored nedeljske zdravniške dežurne službe mesta Celja za mesec december 1954:
Dne 12. dec.: dr. Sevršek Maks, Celje, Ljubljanska cesta 36.

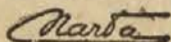
ZREBANJE VII. KOLA TOMBOLE ZVEZE GLUHIH JUGOSLAVIJE BO 15. DECEMBRA V NOVEM SADU

Društvo matematikov in fizikov LRS vabi člane na redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo 12. decembra ob 9. uri v matematični predavalnici na Univerzi.

Društvo strojnih inženirjev in tehnikov LRS ima dne 12. dec. 1954 v prostorih Trg. zbornice v Ljubljani, Beethovnova 10 I. redno letno skupščino s priložnim ob 9. uri. Udeležba za delegate je obvezna, ostali člani vladno vabljeni.

Podjetje »Sanolabor«, Ljubljana, Cigaletova 5, obvešča cenj. odjemalce, da bo sprejemalo naročila za izvršitev v letošnjem letu le do 20. dec. 1954. Vsa naročila, ki bodo prispela po tem datumu, bodo izvršena prihodnje leto. Inventura bo od 27. do vklj. 31. dec.

NARTA SPORT KREMA bo ohranila Vašo kožo nežno in gladko. — Zato vedno samo.

Dotrpela je naša dobra mama, stara mama, sestra, teta

PAVLA LAVRENCIČ TOJ. TAVČAR

Na zadnji poti jo bomo spremlili v soboto, dne 11. XII. 1954 ob 15 z Zal iz Jožefove mrliške vežice. Ljubljana, Gozd Martuljšk, 9. XII. 1954.

Zalužiči: sin ing. Pavel, hčerka Erna, snaha Zora, brat ing. Karl Tavčar, sestre Ela in Marija Tavčar, Lia Burja; vnuki: Mitja, Igor, Miloš, ter ostalo sorodstvo.

GLEDALIŠČA

DRAMA LJUBLJANA

Sobota, 11. dec. ob 20: Hosiand: Cyrano de Bergerac. Izven in za podeljeje.
Nedelja, 12. dec. ob 20: B. Shaw: Candida. Izven in za podeljeje.

OPERA

Sobota, 11. dec. ob 19.30: Donizetti: Lucia Lammermoorska. Izven in za podeljeje.
Nedelja, 12. dec. ob 19.30: Puccini: Ma-

Koteks odkupuje
svinjske kože Ia
kg. — 200.—

dame Butterfly. Izven in za podeljeje. Dirigira gost Dimitrij Zebre.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža
Sobota, 11. dec. ob 20: I. Cankar-dr. F. Smerdu: Martin Kačur. Izven.
Nedelja, 12. dec. ob 18: K. Brenkova, Najlepša roža. Premiera. Izven, ob 20: Norman Krasna, John v zadregi. Izven.
Direkcija Mestnega gledališča vabi vse kole in druge ustanove, ki žele zaključene predstave mladinske igre »Najlepša roža« v okviru novoletnega tedna ali prej, naj takoj sporoče svoje želje, ker bo število takih predstav omejeno.

SENJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana — Mestni dom
Sobota, 11. dec. ob 20: Zifek »Milkova Zala«, ljudska igra (Zala — Z. Bevc, Almira — B. Rotterjeva).
Nedelja, 12. dec. ob 16: Spicar-Pil: »Naj bo stara al pa mlada«, spevo-igra, popoldnaska predstava (Lučka — F. Grumova, Cika — M. Strukljeva, Nežje — M. Drašler)

TABLICE VII. KOLA TOMBOLE ZVEZE GLUHIH JUGOSLAVIJE STANEJO SAMO PO 30 DINARJEV. — PRODAJAJCI JIH VSI PRODAJALCI SREČK JUGOSLOVANSKE LOTERIJE

Vesti iz Kranja

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
Sobota, 11. dec. ob 20: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Beane«. Gostovanje v Radovljici. Izven.
Ponedeljek, 13. dec. ob 20: Koncert Doma slepih iz Škofje Loke.

VESTI Z JESENICE

Sobota, 11. dec. ob 19.30: Tjardovič: Mala Floramya.
Nedelja 12. dec. ob 14.30: Tjardovič: Mala Floramya.

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, 11. decembra 1954.
5.00—8.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — vmes ob 6.30 Pregled tiska — 6.30 Za prijetno jutro izvajajo domače napeve »Stirje fantje« in vaški kvintet — 7.10 Jutrarnji orkestralni spored — 7.30 Gospodinjski nasveti — 7.40—8.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 11.00 Radijski klub — 11.05 Glasbena medijera — 11.15 Pisan drobje za pionirje — 11.35 Iz domače glasbene literature — Karel Pahor: Mrtyaški ples, Marjan Lipovšek: Druga sulta za godala — 12.00 Kmetijski nasveti — 12.10 Polke in valčke izvajajo »Veseli dečki« (Prenos iz Maribora) — 12.45 Zabavna glasba, vmes objave — 13.00 Okno v svet: Kaste v Indiji — 13.10 Melodije za razvedrilo — 14.00 Iz Uradnih listov — 14.10 Popoldanski koncert — B. Smetana: Vitava, simfonična pesnitev, Aram Hačaturjan: Koncert za violino

in orkester — 15.15 Laha glasba — 15.30 Tečaj esperantskega jezika — 11. lekacija — 15.40 Hrvatska narodna glasba (Prenos iz Zagreba) — 16.00 Glasbena medijera — 16.10 Utrinski iz literature — Iz Cankarjeve lirike (Ob obletnici smrti) — 16.30 Želati ste — poslušajte — 17.10 Glasbene uganke — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Mladinske skladbe Pavla Kalana — 18.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.40 Igra tamburaški orkester p. v. Matka Siljakoviča — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave — 20.00 Plesna sobotni večer — Glasba nima meja. I. oddaja »Vseprejke«, Zabavna in plesna glasba iz Rochesterja, Rima, Zeneve, Osla, Stockholma, Hilversuma, Berolina, Dunaja, Londona, Bruselja in Kolna; sodelujejo solisti in orkestri iz 12 držav — 22.15—23.00 Igra Ljubljanski plesni selsket — 23.30—23.00 Oddaja za našo izseljenca — na valu 327.1 m — 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327.1 m (Prenos iz Zagreba) — 22.15—23.00 UKV program: Plesna glasba.

VESTI IZ MARIBORA

DEZURNA LEKARNA
Sobota, 11. dec. 1954: lekarna »Center«, Gosposka ul. 12.

KINO

PARTIZAN: angl. barvni film »Melba« UDARNIK: franc. film »Piačilo za strah«.
POBREZJE: amer. film »Veselo in brez skrbi«.
STROJNICI: amer. barvni film »Konec sveta«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Sobota, 11. dec. ob 19.30: Smetana: »Prodana nevesta«.
Nedelja, 12. dec. ob 16. dop.: Twalsh, P. F. Blaž: »Kraljevič in berač«. Izven.

IZ ZAGORJA

»Svoboda« iz Zagorja priredi v soboto v dvorani Partizana »Veseli večer« z glasbenim, pevskim in šaljivim sporedom.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

»LIDIJA BAILEY«

In tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic in 15 dalje.

KINO »UNION«: amer. film »Najboljša leta našega življenja«. Brez tednika. Predstavi ob 15. in 18. uri. V glavnih vlogah: Frederic March, Myrna Loy, Harold Russell in Virginia Mayo. Ob 22. uri je premiera ital.-franc. filma »Rim ob 11«. Predprodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14. ure dalje.

KINO »KOMUNA«: franc. film »Fanfan la Tulipe«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavnih vlogah: Gina Lollobrigida in Gerard Philippe. Ob 22. uri je premiera angl. barvnega filma »Jassy«. V glavnih vlogah: Margaret Lockwood in Dermot Walsh. Predprodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 15 dalje.

KINO »SLOGA«: argentinski film »Kalne vode«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 je matineja letnega filma, v glavnih vlogah: Hugo Del Carril in Adriana Benetti. Predprodaja vstopnic za matinejo od 9 do 10, za popoldnanske predstave pa od 9.30—11 ter od 14 dalje.

KINO »SOGA«: avstr. film »Poteguhla«. Tednik. Predstava samo ob 17. uri. Prodaja vstopnic od 10—11 ter od 15 dalje. V glavnih vlogah: Paula Wessely in Paul Hörbiger. Dames »Kratki«.
KINO »LITOSTROJ«: angl. film »Črna človek«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

JESENICE »RADIO«: angl. film »Berlinska zgodba«. Predstavi ob 18 in 20. — »PLAVIČ«: amer. film »Samo roška BELA«. Nemški barvni film »Zemlja smehljaja«. Predstave ob 18, 19 in 20.
CELJE »UNION«: angleški film »Smeš v raj«. Predstavi ob 18 in 20. — »DOM«: franc. film »Fanfan la Tulipe«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.
KRANJ »STORŽIC«: angl. barvni film »Moulin Rouge«. Brez tednika. Ob 22. premiera angleškega filma »Oscara zadeva« in tednik. Predstave ob 17, 19 in 21.
PTUJ: ameriški barvni film »V vrtincu«.

VESTI IZ TRBOVELJ

Kino »Svoboda-Center« predvaja ob sobote do ponedeljka ameriški barvni film »Ivanhoe«. V nedeljo ob 10 maseni konje.

Kino »Svoboda II« predvaja ob sobote do ponedeljka mehiški film »Rio Eskondido«.

Kino »Svoboda-Zasavje« predvaja ob sobote do ponedeljka ameriški film »Dalje od večnosti«.

VI. brucovski večer priredi revirsko akademsko društvo v Trbovljah v soboto, 11. t. m. v domu »Svobode II« v Zg. Trbovljah.

KINO »SISKA«

Ameriški film:

»NISMO POROČENIK«

Režija Edmund Goulding. — V glavnih vlogah: Ginger Rogers, Marilyn Monroe, Fred Allen, David Wayne. — Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 15 dalje.

PODJETJE »HEROJ SRBA« — SMEDEREVO

nujno proda ali zamenja

DIESEL LOKOMOTIVO

za Diesel agregat jakosti 300 kW.

Pojasnila po telefonu številka 5.

Industrija pletenin, rokavic in konfekcije

KRANJ

Cez elegantni savski most v Kranju, predno zavije pot v Jelenov klanec, se odcepi cesta na desno ob bregu Save. Dobrih sto korakov od tega križišča se človek ustavi pred obokanimi vrati. Prijazna vratarica te pobara po tvojih željah in te pospremi v veliko trinstropno tovarniško poslopje. Čisto na bregu Save stoji ta tovarna in v njej teče delo tri sto delavkam. Resnično tri stotim. Kajti industrija pletenin, rokavic in konfekcije v Kranju zaposluje 94% ženske delovne sile, ki se zgrinja v tovarno iz bližnje in daljne okolice. Pridne roke teh delavk ustvarjajo številne izdelke, ki jih prodajajo po vsej Jugoslaviji. Marsikatera žena, ki je nosila poleti fine rokavice, ki so bile kakor iz čipk, ni vedela, da so jih napravile delavke iz te tovarne.

Ne samo različne vrste pletenih rokavic, temveč tudi razne pletenine in perilo so izdelki marljivih delavk iz Kranja.

V velikih higienskih tovarniških dvoranah so razmeščeni posamezni oddelki. V enem izdelujejo s specialnimi stroji rokavice, v drugem oddelku slišiš znane odsekanje šume, kajti tukaj delajo pletilje, ki z rokami poganjajo pletilne stroje, v tretjem oddelku pa ti udarja na uho drnenje šivalnih strojev. V tej dvorani izdelujejo perilo.

Ko stopaš po teh dvoranah, imaš občutek nekakšnega razkošja, razkošja v pogledu prostora. Ko pa poveš to svojo misel prvi delavki, ti takoj odgovori, da imaš prav in da bi v teh prostorih lahko zaposlila najmanj še sto delavk in to brez povečanja režijskih stroškov, če... Če, ta nesrečni če. Popsod ga slišiš, popsod z drugim pomenom. V industriji pletenin, rokavic in kon-

fekcije v Kranju pomeni ta če nabavo novih strojev in kruh stotim novim delavkam.

Edini v Jugoslaviji izdelujejo pletene rokavice, vendar so brez snukovega stroja

V oddelku, kjer izdelujejo rokavice, so stalno v strahu, kdaj jim bo zmanjkalo poseb-

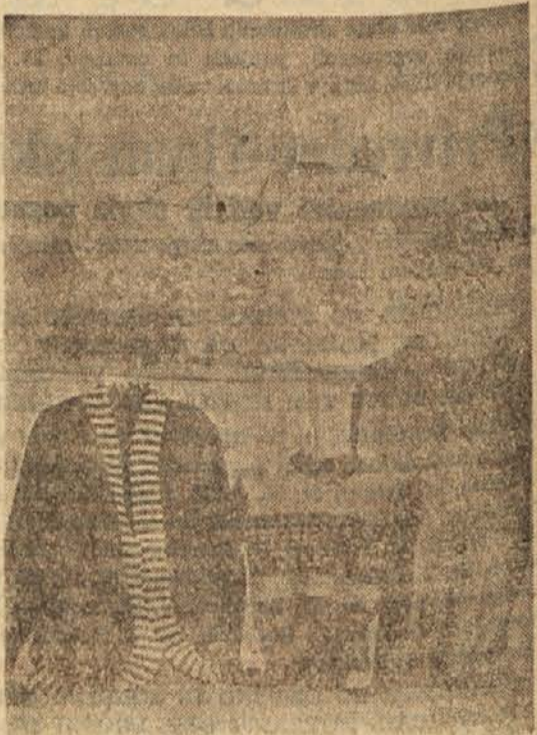

no blago, iz katerega bi trajno rokavice. Glede tega blaga so odvisni od drugih trikotajnih tovarn, ki jim ga dobavljajo. Vendar ne v zadostni količini in zaželeni kvaliteti. Podjetje je te stroje, imenovane snukove stroje, imelo. Toda, ob reorganizaciji pletilske industrije so jim snukove stroje odvzeli in poslali v trikotajna podjetja, ki seveda blago, ki ga izdelujejo na teh strojih, uporabljajo prvenstveno za druge izdelke. Iz teh in podobnih razlogov se kranjske izdelovalčnice rokavic ne morejo pojaviti z njimi na inozemskih tržiščih, čeprav je za takšnimi rokavicami povpraševanje. Velike težave so imeli letos tudi z metražnim blagom za konfekcijo. Zgodilo se jim

je celo to, da so morali kupiti blago iz slovenskih tkalnic v Skoplju. Strojni park cele tovarne je že precej izrabljen in zastarel. Največ problemov jim povzročajo ravno ti stroji, ki so neemotni in znešeni skupaj z vseh vetrov.

Celotni kolektiv se kljub tem težavam bori za višjo storilnost, boljše kakovost in večji asortiman svojih izdelkov. Vse delo v tovarni je normirano. Pri izdelavi konfekcije so uvedli tekoči trak po sinhro sistemu, za kar so seveda preje izdelali obsežen laborator. Z uvedbo tega traku so dvignili produktivnost za 10%. Zato bodo uvedli, takoj ko jim bo mogoče, še drug trak. Edina težava pri tekočem traku je ta, da imajo, kot smo že omenili, različne stroje, z različnimi hitrostmi.

Se nekaj tare ta delovni kolektiv. Premajhen odstotek za formiranje fonda za prosto »aspolaganje. Iz tega fonda bi si radi kupili nekaj strojev, pa ga ni niti toliko, da bi lahko dali kakšno izdatnejšo podporo tekstilni soli, v kateri bi se šolal kader za njihovo stroko.

Ob tej priložnosti sporoča kolektiv, da se bo po svojih močeh boril za večjo storilnost, da bo povečal asortiman in kakovost izdelkov ter zadovoljil vsakega posameznega kupca.

Izdelovanje perila po tekočem traku

Delavke pri izdelovanju rokavic

INDUSTRIJA BOMBAŽNIH TKANIN — SENTA
SPREJME
tekstilnega tehnika
z najmanj petletno prakso za šefa pripravljalnega oddelka.
Plača po tarifnem pravilniku ali po sporazumu.
Nastop takoj.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE
»KONSTRUKTOR« V MARIBORU
potrebuje
več gradbenih inženirjev in tehnikov
Plača po dogovoru. — Nastop takoj.

Takoj sprejmemo v službo:
kalkulanta
gradbenega inženirja z najmanj 5 let prakse, ali gradbenega tehnika z najmanj 6 let prakse;
analitika
gradbenega tehnika z najmanj 5 let prakse.
Komfortni stanovanji, vseljivi v januarju 1955, na razpolago. Plačilni pogoji po dogovoru — ugodni.

več gradbenih tehnikov
s prakso ali brez nje.
Pisane ponudbe z opisom dosedanjega dela pošljite na:
SGP »PRIMORJE« — AJDOVŠČINA

Neposredni potrošniki, kmetijske delovne zadruge, državna kmetijska posestva, ekonomije!
KMETIJSKE LEKARNE »ZORKA« — SABAC
VAS VABIJO NA SKLEPANJE POGODB ZA LETO 1955
za superfosfat in modro galico
ki vam ju lahko priskrbe po najugodnejših tovarniških pogojih.
Cena superfosfata je 4 din franko tovarna s 4 % popusta pri količinah od 10 ton navzgor, pakirano v četvornih papirnatih vrečah po 50 kg.
Orientacijska cena za modro galico je 115 din franko tovarna z 0,5 % popusta, pakirano v jutastih vrečah po neto 100 kg.
Zadnji rok za sklepanje pogodb za superfosfat je 20. januar 1955, za modro galico pa 28. februar 1955.

ZAHTEVAJTE STROKOVNA NAVODILA IN SE OBRACAJTE NA NAŠE KMETIJSKE LEKARNE:
1. BEOGRAD, Georgesa Washingtona 6
2. BANJA LUKA, Maršala Tita 69
3. BEČEJ, Maršala Tita 24
4. BIPOLJ, Ivana Milutinovića 7
5. BRČKO, Maršala Tita 15
6. VRANJE, Maršala Tita 153
7. VARAZDIN, Republike 6
8. GNJLANE, Maršala Tita 143
9. DARUVAR, Kovacevićeva 31
10. DOBOJ, Maršala Tita 35
11. ZAGREB, Trkatićeva 2
12. ZAGREB, Trg oslobođenja 23
13. ZEMUN, Bežanska 56
14. KRAGUJEVAC, Vuka Karadžića 2
15. KRUSEVAC, Pana Djukića ul. 47
16. KUMANOVO, Ulica 11. oktobra 16
17. LAUBLJANA, Trg Oslobođenja fronte 14
18. HLADENOVAC, Maršala Tita ul. 133
19. MARIBOR, Koroska c. 11
20. MOSTAR, Stjepana Radlića 14
21. NEGOTIN, Ace Patližanovića ul. 7
22. NIS, V. kongresa ul. 24
23. NOVI SAD, Svetozara Markovića 23
24. OSIJEK, Republike 18
25. OHRID, Goce Delčeva 7
26. PARAČIN, Maršala Tita 61
27. PETROVAC NA MLAVI, Maršala Tita 3
28. PEČ, Bratstva jedinstva ul. 19
29. POZAREVAC, Dubrovačka ul. 40
30. PRIJEDOR, Maršala Tita 25
31. PRIZREN, Bratstva jedinstva ul. 14
32. PRISTINA, Aleksandra Rankovića 30
33. RIEKA, Strossmayerova 13
34. SARAJEVO, Jugoslovenske narodne armije 14
35. SMEDEREVO, Maršala Tita 30
36. SOMBOR, Maršala Tita 5
37. SUBOTICA, Strossmayerova ul. 29
38. SPLIT, Crnoborca 27
39. TETOVO, Lazara Koliševskega ul. 33
40. TITOV VELES, Maršala Tita ulica 106
41. TITOVO UZICE, Maršala Tita ulica 149
42. TUZLA, Solni trg 20
43. CELJE, Mrkosićeva 2
44. SABAČ, Maršala Tita 5
45. ALEKSANDROVAC, Ulica 29. novembra 99

MREŽA KMETIJSKIH LEKARN »ZORKA« — SABAC

HEMISKA INDUSTRIJA
ZORKA ŠABAC

Trifazni elektrogenerator
KOMPLETEN, Z MOTORJEM JAKOSTI 50 kW, ZA NAPETOST 380 V, 1500 OBRATOV V MINUTI
PREVZAME TAKOJ KOT PRENOS ALI NAKUP
TOVARNA HIDRAVLICNIH NAPRAV
»PRVA PETOLETKA« — TRSTENIK — SRBIJA

Znižane cene
● Bukove vezane plošče 4 in 5 mm . m² 95.000 din
● Bukove vezane plošče 6 in 7 mm . m² 90.000 din
● Bukove vezane plošče 8 mm . . . . m² 82.000 din
● Normalni bukovi pragi . . . . . kos 800 din
● Smrekovo kolje za vinograd 2 ml . kos 15 din
● Lesene postelje — okviri za divane, kos 400 din
● Razna okna — po zelo ugodni ceni

proda
»TARA« — Beograd
DUNAVSKA ULICA 21
TELEFON 21-682

Lekarna »Melje« — Maribor
razpisuje
MESTO UPRAVNIKA LEKARNE
z nastopom 1. januarja 1955
Prošnjo je treba vložiti takoj na Svet za zdravstvo in socialno politiko MLO Maribor.

Izdelali smo
ZBIRNE GLAVNE KNJIGE
najnovije, po veljavnih predpisih
V BEOGRADU JIH PRODAJA NAŠA PRODAJALNA
»PELIKAN« — MARŠALA TITA 86 — Telefon 20-639
Biro za izdelavo obrazcev
ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE
Beograd — Prizrenska 6
Poštni predal 479 — Telefon 28-107 in 28-065

DROBNI OGLASI
MESARJA-CREVARJA s takojšnjim nastopom službe in z nekaj let prakse iščemo. Plača po tarifnem pravilniku. Zadržnik Radovljica.
ENOSOBNO VELIKO STANOVANJE zamenjam za dve ločeni prazni sobi s posebnim vhidom. Ponudbe poslati na oglasni oddelak »Ljudske pravice« pod »Cimprej«.
STARO CISTO POHIŠTVO (kuhinjo in sobo) kupim. Ponudbe pod »Kompletno«.
PREKLIC! Kuhar Franc preklicujem besede, ki sem jih izrekel proti Grad Cirilu iz Beričevega za neresične.
KRATEK KLAVIR, dobro ohranjen, prodam ali zamenjam. Naslov v podružnici Celje.
RACUNOVODJO-KINJO ali KNJIGOVODJO-KINJO z izpitom in 5 do 10-letno prakso sprejme Splošno gradbeno podjetje »Sava«, Jesenice na Gorenjskem. Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. Stanovanje samsko ali družinsko preskrbljeno.

Jugoslovenske železnice
Podjetje za popravljanje voz in strojev — Gorica
razpisuje mesti
STROJNEGA TEHNIKA
in
SEKRETARJA PODJETJA
Pogoji: za strojnega tehnika popolna srednja šola po možnosti s prakso; za sekretarja fakultetna izobrazba ali vsaj popolna srednja šola. — Prednost imajo osebe, ki imajo daljšo prakso v poslih sekretarja.
Plača po dogovoru.
Prošnje je treba poslati upravi podjetja do 15. januarja 1955.

Obvestilo
RAZSTAVA NAGRAJENIH IN ODKUPLJENIH DEL
Z NATEČAJA ZA IZDELAVO PROGRAMSKE OSNOVE NOVIH POSLOPIJ ZA FILOZOFSKO IN PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČNO FAKULTETO V SARAJEVU
je odprta v poslopiju filozofske fakultete, Maršala Tita ulica št. 118 v Sarajevu, do 16. decembra 1954 vsak dan od 15. do 19. ure.
Z DEKANATA FILOZOFSE FAKULTETE SARAJEVO

Opozorilo
Naše cenjene odjemalce obveščamo, da zaradi letnega zaključka računov v dneh
od 15. do 30. decembra 1954
ne bomo odobrvali potrošniških kreditov
Potrošnike naprošamo, da nakazila za nabavo blaga in dobropise izkoristijo najkasneje do 28. decembra 1954, ker po navedenem datumu blaga nanje ne bomo več izdajali. Z zagotovilom točne in solidne postrežbe po najnižji dnevni ceni se priporočajo delovni kolektivi v sestavi
TRGOVSKEGA PODJETJA V MARIBORU
in to:
»TEKSTILNI DOM« — Jurčičeva ulica 4
»MODA« — Gosposka ulica 20
»VESNA« — Gosposka ulica 23
»ELEGANCE« — Slovenska ulica 4
Manufaktura »TABOR« — Trg Revolucije 1
»OBLAČILNICA« — Dvořakova ulica 14

Dekanat filozofske fakultete - Sarajevo
IZID NATEČAJA
za izdelavo programske osnove novih poslopij filozofske in prirodoslovno-matematične fakultete univerze v Sarajevu
OCENJEVALNO RAZSODIŠČE JE SKLENILO, DA SE PRVA NAGRADA NE PODELI
Nagrado v znesku 400.000 dinarjev dobi delo pod šifro »13532«, katerega avtorja sta ARH. LJUBO IVETA in ARH. NIKOLA GALIĆ iz Zagreba
Nagrado v znesku 300.000 dinarjev dobi delo pod šifro »57096«, katerega avtor je INŽ. VINKO JURIĆ in sodelavca STJEPAN DEDOVIĆ in SLAVKO MAKSIMOVIĆ iz Sarajeva
Dela pod šifro »67979«, »13013« in »47939« je ocenjevalno razsodišče sklenilo odkupiti, in sicer:
delo pod šifro »67979« z vsoto 150.000 din
delo pod šifro »13013« z vsoto 100.000 din, in
delo pod šifro »47939« z vsoto 100.000 din
ČE AVTORJI NASTETIH DEL PRISTANEJO NA ODKUP, NAJ JAVIJO DEKANATU FAKULTETE
NADALJE JE OCENJEVALNO RAZSODIŠČE SKLENILO IZPLAČATI ZA STROŠKE IZDELAVE MAKET NASLEDNJE ZNESKE:
za maketo pod šifro »13532« znesek 35.000 din
za maketo pod šifro »57096« znesek 40.000 din
za maketo pod šifro »67979« znesek 50.000 din
za maketo pod šifro »13013« znesek 40.000 din, in
za maketo pod šifro »47939« znesek 50.000 din
Z Dekanata filozofske fakultete v Sarajevu

BOJ ČLOVEKA S PRIRODO: OSVAJANJE SEVERNEGA IN JUŽNEGA TEČAJA

Mraz pritiska, upanje pojema

Miljo za miljo se je prebijala Scottova odprava z Južnega tečaja nazaj

Letni čas in težavne razmere zdaj tekmujejo z našo živavostjo in dobro hrano, je zapisal Scott 23. februarja 1912 v svoji dnevnik. Njegova odprava se je prebijala po antarktičnem področju proti severu, domov.

Sobota, 25. februarja, temperatura pri kosilu -12°. Davi smo prehodili samo šest milj. Na pot smo odrinili nekam potri. Hoja ni bila nič lažja. Sele ko smo prispeli do valovitih, trdih snežnih zametov, so drsele sani bolje. Tako smo tudi hitreje hodili. Kakoli dve miljii pred seboj smo imeli taborišče 26. dne. Sledove je videti dobro. Bauer je nehal zbijati šale, nekoliko so ga prizadele moje opazke. Toda o njegovem pogumu nikoli nisem dvomil. Zdjaj je že mnogo laže. Dnevnik pišem pri kosilu. Popoldne se nadejam zboljšanja vremena. O, da bi le malo zapihal veter, da bi se nam odprl razgled!

Devetinrtideseti dan, temperatura -20. Popoldne smo hodili laže. Do večera smo prehodili 11,4 milje. Privrkat po dolgem času dvakrat toliko kakor običajno. Zdjaj, ko se je zjasnilo, temperatura ponoči močno pade.

Nedelja, 26. februarja. Temperatura pri kosilu -17°. Ko smo odrinili na pot, je bilo oblačno, sledove in kažipote pa smo videli že od daleč. Zdjaj hodita spredaj Bauers in Wilson. Cutim veliko olajšanje, da sem zadaj in da mi ni treba toliko paziti na sledove. Noči so zdaj zelo mrzle in zebe nas v noge, ker se čevlji sploh ne posuše. Na hrano pazimo, toda potrebovali bi je več. Upam, da bo v naslednjem skladišču, do katerega je samo še 50 milj, dovolj živil. Skrbni pa nas, kako bo z gorivom.

PERECE VPRAŠANJE HRANE

Stirideseti dan. Vračamo se. Temperatura -19°. Ponoči je pritisnil strupen mraz -33°, ko smo vstali, najnižja temperatura pa je znašala -37°. Ze govorimo o ozeblinah na nogah, odpočili pa

ZA DOBRO VOLJO

KOČLJIVO VPRAŠANJE

Ali imate kako razlago za to, da se tako pozno ponoči potikate po mestu? upraša policaj sumljivega moškega.

Če bi jo imel, bi bil že zdavnaj doma in bi jo povedal svoji ženi, odgovori ponočnjak.

NACELO

V hotelu "Harbour" v škotskem mestu Aberdeenu so obesili pod uro v hotelski veži tablico z dobro vidnim napisom: »Samo za hotelske goste«.

Očka bo vesel, da sva mu zakrpalala kolo.

Hotel VICKI BAUM
ROMAN Šangaj

Mladi Planke je lepo napredoval. Postal je bil sestavni del večerov ob sredah in tudi sicer se je često udeleževal družabnih prireditev v hiši. Profesor Boskowitz je bil naravnost zaljubljen v fanta, obravnaval je z njim kočljive kontrapunktnne probleme, enako kočljivo filozofijo, in ga učil šahirati. Emanuelu se je včasih zdela, da je proletarski sin mnogo bolj njegov otrok kakor Roland. Preprič med njim in Ireno se je končal s tem, da so poslali Rolanda v eno novih podeželskih šol in da je prišel domov le včasih ob koncu tedna. Čez poldrugo leto je bilo tudi tega konec. Eden izmed učiteljev se je bil zaljubil v fanta, prevzel ga je bil čudni čar, izžarevajoč iz Rolanda, da se je ustrelil. Skandal in katastrofa. Roland je pripovedoval o tem, ko da je bral samo v časnikih, tako brezosebno, tako povsem neprizadeto od zablode in tragedije.

Demonstracije na ulicah, komunistične in nacionalne. Proti-židovsko gibanje, ki je bilo po vojni razvnelo nekaj zmešanih glav, je dobilo zdaj obliko in ime. Dolgo so se tem ljudem samo smejali, smejali so se njihovim zmešanim, barbarskim, da, živalskim manifestom, njihovem voditelju, ki so ga imeli mnogi za duševno bolnega. Iznemena je bila tu nova stranka, nacionalnosocialistična, dobila je mesto in glas v parlamentu, vpliv in pristaše v deželi. Stranka, sestavljena iz obupancev in prikrojena za obupance. Nemčija je bila ko bolnik, ki se vrže z ene strani na drugo, ki si obeta od vsake spremembe olajšanje bolečin. Nobena stranka ni

Sklenil sem dajati čedalje večje obroke hrane. Na pot smo odrinili pri temperaturi -32°. Davi je bilo še več ozeblnih nog, toda na pot je treba odriniti navsezgodaj. Doktor ne pridemo do skladišča, bo naš položaj kritičen. Se dobrh 24 milj, pa bomo tam.

Taborišče 42. dne. Skuhali smo zelo dobro juho iz ponijevega mesa. Potem pa smo legli in po strašnem dnevu zaspali. Veter še tuli. Prehodili smo 11 milj in pol.

V sredo, 29. februarja smo se približali skladišču na 15 milj. Ponoči je padla temperatura na -41,5°. Goriva je bilo že tako malo, da ni bilo več dosti upanja, da bi prispeli do naslednjega skladišča. Čevlji so mi ponoči zmrznili tako, da sem jih zjutraj le s težavo obul. Mraz je čedalje hujši.

TEZAVE NARASČAJO

Sobota, 3. marca. Včeraj smo znova našli sledove na poti proti vzhodu, prehodili smo blizu 10 milj in položaj se je nekoliko zboljšal. Davi pa se je znova poslabšal. Na pot smo odrinili v lepem vremenu, kmalu pa je za-

pihal močan nasproten veter. Hodili smo dobre štiri ure, potem pa smo se morali ustaviti. Tla so zdaj pokrita s tenko plastjo drobnih kristalov, po katerih sani zelo nerade drse. V pogovoru smo zelo dobre volje, kaj pa misli vsak zase, lahko samo slutim.

CEDALJE MANJ UPANJA

Po dobri juhi smo zlezli v spalne vreče in nekaj ur trdno spali. Spočiti smo nadaljevali pot, toda v dobrih štirih urah smo prehodili samo štiri milje. Veter je bil tako močan, da bi bil lahko potiskal naprej sani, toda pihal je od nasprotne strani. Ponoči je bilo oblačno, zjutraj pa se je zjasnilo. Edino naše upanje je, da bi zapihal suh veter. Od naslednjega skladišča smo oddaljeni 42 milj, hrane imamo približno za teden dni, goriva pa komaj za tri ali štiri. Če ne bomo našli v naslednjem skladišču mnogo hrane, ne vem kako bo. Toda vprašanje je, ali bomo sploh prispeli tja? Tako kratka razdalja se nam zdi zdaj ogromna. Ne vem, kaj bi počel, da nista Wilson in Bauers tako dobre volje.

PEREČA JEDRSKA POLEMIKA (II)

Uspeh jugoslovanskega znanstvenika

Članek je bil objavljen na zahtevo sveta norveško-holandskega inštituta

»Afera«, o kateri govorimo, pravzaprav ni afera. V njej ni ne senzacionalnih zapletljajev, ne misterioznega odkrivanja atomskih skrivnosti. Vse, kar je pritisnil strupen mraz -33°, ko smo vstali, najnižja temperatura pa je znašala -37°. Ze govorimo o ozeblinah na nogah, odpočili pa

Ni tako lahko poljudno pojasniti Popovičev uspeh, ker je jezik atomske energije široki javnosti malone nerazumljiv. Uran 235, 238, reaktorji, moderatorji, atomi, nevtroni, brzine, temperature, jedrska črba, radioizotopi, formule, vse to je svet, po katerem se varno gibljejo samo delavci na področju jedrske fizike in atomske energije, katerih število je razmeroma še majhno. Zadostovalo pa bo, če povemo, da je ing. Popovič ovrgel nedavno v javni atomski literaturi sprejeto hipotezo, po kateri pada verjetnost, da bi prišlo do cepitve jeder urana 235 v obratnem sorazmerju z brzino nevtronov.

»Ta hipoteza se mi je zdela nevezdržna,« pravi ing. Popovič, »in po dolgem teoretičnem proučevanju sem jo skušal ob uporabi reaktorja norveško-holandskega inštituta v Kjeleru eksperimentalno ovreči.«

To se mu je tudi posrečilo. Ing. Popovič je dokazal, da verjetnost za cepitev ne pada enako-

merno, temveč da nekaj časa celo raste, s hitrostjo nevtronov.

Kako visoko je ocenila to delo mešana norveško-holandska komisija v inštitutu v Kjeleru (po tem pa lahko sodimo tudi o njegovi vrednosti), nam pokaže nekaj podrobnosti. Popovič je izročil svojo razpravo inštitutu, kakor je običaj, po seminarju naj bi svoja dognanja objavil v znanstveni reviji, ki jo je začelo izdajati »Mednarodno društvo za atomsko energijo«, ustanovljeno letos junija. Urednik »Nuclear Energy« ugledni angleški jedrski strokovnjak dr. J. W. Danworth je sklenil objaviti Popovičev delo na uvodnem mestu v prvi avgustovi številki revije.

Toda na prvem mednarodnem kongresu za jedrsko inženirstvo letos junija v Ann Harbouru, država Michigan, so govorili o študiji jugoslovanskega strokovnjaka. Popovič se je udeležil tega kongresa. Upravnik inštituta v Kjeleru dr. Randers je imel uvodni govor. V središču njegovih poglobljenih misli, da majhne dežele ne priznavajo atomskih skrivnosti. Za osvetlitev je s slikovitimi slikami v celoti prikazal študijo Dragoslava Popoviča.

V INŠTITUTU V KJELERU

Popovič se je specializiral v inštitutu v Kjeleru približno dve leti. V tem času je napisal osem razprav. V petih obravnava problematiko razbijanju urana 235 in 238. Ostale tri razprave se nanašajo na področja, ki niso

neposredno povezana z reaktorjem. Njegova dela so objavili v angleških, nemških, italijanskih, holandskih in norveških revijah.

Nastalo je vprašanje, v kakšni zvezi je objavljena razprava s proizvodnjo atomskega orožja. Ali je bil to glavni razlog za hrup, ki ga je sprožil prof. Polar? Ing. Popovič pravi o tem:

»Ta razprava je najbolj pomembna za reaktorje za proizvodnjo energije. Z naraščanjem temperature narašča brzina nevtronov. To so pravzaprav podatki za zgraditev močnih reaktorjev, med drugim tudi takšnih, ki proizvajajo plutonij, izredno važno strateško surovino, potrebno za proizvodnjo atomskega orožja.«

A KAJ PRAVI DR. LUNDBY?

V času, ko je »Daily Telegraph« sprožil to afero, je bil upravnik inštituta v Kjeleru dr. Randers na zasedanju skupščine v New Yorku. Zato sta se uredništvi »Aften postena« in »Verdens gang« obrnili na njegovega namestnika, vodjo reaktorkega oddelka dr. Lundbyja.

»Dr. Lundby in drugi znanstveni kolegi cenijo Dragoslava Popoviča kot zelo sposobnega raziskovalca, ki je napisal izvrstno znanstveno delo, ko se je mudil v Kjeleru,« piše »Verdens gang«. Na vprašanje, v kakšni zvezi je Popovičev delo s proizvodnjo atomskega orožja, je dr. Lundby novinarjem v glavnem odgovoril, takole:

Nova odprava na Južni tečaj

Ameriški raziskovalec Byrd pa bo moral prej prispeti na Severni tečaj

Ameriški letalec in raziskovalec Richard Byrd, star 66 let, je dobil nalogo, naj najprej vodi odpravo na Severni tečaj, prezimi tam z njo in potem pripravi načrte za odpravo na Južni tečaj, v drugo belo puščavo, na področje večnega snega in ledu, po katerem je že od nekaj hrepenel.

Richard Byrd

Byrd sodi med pustolovski postave naših dni, o katerih si človek težko misli, da bodo kje mirno in tiho umrle, saj jim žilica ne da miru, da se ne bi lotevale zmeraj novih pustolovščin.

Richard Byrd je že močno osivel. Njegov obraz je ves zguban, čelo visoko, oči pa kakor so bile pred 15 ali 20 leti, ko je z majhnimi letali drzno letal nad Antarktiko in tekmoval z Amundsenom. Ze v mladih letih si je vtepel v glavo, da bo pomagal človeštvu prodrati na področje obeh tečajev. Ko mu je bilo deset let, je v šolski nalogi napisal: »Polarni raziskovalec postanem«. Najprej je zaslovel kot mornariški pilot. Ze leta 1926 je dosegel z letalom Severni tečaj in vrzel nanj ameriško zastavo. Njegove antarktične odprave so pršile v zgodovino. Celo leto je preživel sam z radijskim aparatom v koč, tesni tako, da se je komaj premikal. Malo je manjkalo, da ga v njej ni doletela smrt. Zastrupil se je namreč s plinom, ker je puščala pečica na petroleju.

Z radijskim aparatom je oddajal signale SOS in tako so ga v zadnjem trenutku rešili. Bil je že tako zatreplen s plinom, da se je onesvestil. Komaj je bila končana druga svetovna vojna, že se je Byrd napolil v Antarktiko, tokrat z veliko odpravo in 18 sanmi. Se nikoli prej ni nobena odprava raziskala tolikšnega antarktičnega področja in ga kartografsko posnela.

Noben Američan nima toliko odlikovanj in častnih značk, kakor Byrd. Se zmeraj pa je njegovo srce nemirno, njegovo oko pa jasno in pogumno. Zato je zasnoval načrte za novo odpravo na Južni tečaj. Toda Američanom je bolj pri srcu tekmovanje z Rusi za Severni tečaj. Zato si bo moral Byrd pot skozi belo puščavo Antarktike nekako zaslužiti, saj bo moral najprej prispeti na Severni tečaj, ki ga je leta 1926 preletel z majhnim letalom s hitrostjo 160 km na uro.

Izpopolnjen penicilin

Dva zdravnika iz univerzitetne bolnišnice v Baltimoru sta napravila na 46 bolnikih uspešne poskuse z izpopolnjenim penicilinom. Bolniki so imeli opekline, zlome in okužene roke. Z enkratno injekcijo bencatin penicilina sta dosegla zdravnik enake učinke, kakor z večkratnimi injekcijami običajnega.

NOVA Klorofilna SOLEA zelena pasta

V prihodnji številki: Mednarodno sodelovanje na področju jedrske energije.

obljubljala tako temeljitih sprememb kakor nacionalni socialisti, in zato nobena ni imela toliko udarne moči in tako preproste ideje za seboj.

Zidje, že nad tisoč let zakoreninjeni v deželi, zraščeni z Nemčijo po tisočih nitih skupnega jezika, izobrazbe, kulture, komaj še svesti si svojega židovstva, so prislunhili. Praded je še hodil s krošnjo na hrbtu po hišah, so se spominjali. Rasa se je spominjala trpljenja, ki je bil posameznik že pozabil nanj. Nevarnost je plavala v zraku, to so vedeli iz izkušnjaj miroljubnega naroda, ki je živel v nevarnosti. Doktor Hain je čutil nevarnost. Njegov sin je bil postal medtem član Hitlerjeve mladine in se dvigal kvilsku po različnih stopnjah kariere Hitlerjevega mladina. Mikala ga je romantična in heroična stran tega gibanja. Navdušen in srečen se je vračal s sestankov in izletov.

V obupu šepetani prepri in prerekanje med zakoncema, ponoči, v temi spalnice. »Tako ne gre več! Fantu moram povedati, da se pretaka po njegovih žilah židovska kri. To bi mu bil moral povedati že zdavnaj, zdavnaj! Saj bi mu bil povedal, ko bi bil videl v tem kaj važnega. Zdjaj je važno, zdaj mora to vedeti, morale je rotiti doktor svojo ženo.«

»Nemogoče. Počakaj še malo. Bojim se. Fant je preveč občutljiv. Kaj če bi si končal življenje? Kaj če bi zblaznel? Kaj če tega udarca ne bi prenesel? Kaj bi storil potem ti? Počakaj še, da bo starejši. Da bo zrelejši, da bo to bolje razumel,« je odgovarjala Irena obupano. Ležala sta tesno skupaj, njena glava na njegovih ramih, v običajni bližini in zaupljivosti. On je dihal v njene lase, ki so imeli zanj še zmeraj isti, mladi vonj in lesk. »Ali si še moja, Irena?« je vprašal plaho. Čutil je, kako se je začela v temi smejati. »Kako neumen si,« je odgovorila nežno. Vse je bilo spet dobro.

Potem je atentator ustrelil Maxa Lillena. Bil je začetek cele vrste političnih umorov. Atentator si je sam pognal kroglo v glavo, preden so ga mogli zgrabiti. Ta samomor je prevzel Rolanda s silnim in divjim navdušenjem. »To je pravo junastvo — atentat je plačal z lastnim življenjem!« je vzkliknil. »Zdjaj bomo naposled

pokazali židom!« Stal je pri oknu, ostro začrtan spricho snega na vrtu, in dvignil roke liki krila. Emanuel, ves iz sebe spricho izgube najdražjega prijatelja, se je silno prestrašil in groza ga je pretresla v dno srca, Roland, ki je bil občutljiv, je videl, kako je oče prebledel. »Oprosti,« je dejal z lahno vljudnostjo. »Pozabil sem, da si imel Lillena rad. Razumel pa tega nikoli nisem.«

Mi sami smo Zidje, jaz popolnoma in ti na pol, je hotel reči Emanuel. Odprl je usta, pa tega ni spravil iz sebe. Irena je bila stopila za njegov hrbet in položila roke na njegove rame, kakor da ga hoče zadržati. Odločilni trenutek je minil, bil je zamujen, nepreklicno. Iz šoferjevega stanovanja je bilo slišati Kurtovo igranje na klavir. Chopinova Polonaisa, svečano, neznosno.

»Roland, napisati moraš še domačo nalogo,« je dejala Irena. Roland je žvižgaje zapustil sobo.

Kmalu potem, ko je prišel Hitler na krmilo, je doktor Hain odložil mesto glavnega kirurga v Charlottenski bolnišnici. Ni čakal, da bi ga naredba prislila v to. Njegova privatna praksa je bila dobra, pa tudi v bolnišnico so ga klicali še zmeraj, če je bilo treba napraviti nevarno operacijo. Doma se je spremenilo to in ono. Vzdušje je bilo postalo drugačno, bolj osamljeno, zaprto, zastrašeno in polno žalitev. Roland je hodil zasnan po hiši, mnogo preveč zaposlen sam s seboj, da bi kaj opazil. Zunaj top-top korakajočih čet, v radiu fanatičen, hlipajoč firerjev glas, v častnikih zveneče fraze tretjega rajha; zastave, prapori, kljukasti križi, hrupno navdušenje in skrivna kritika. Doktor Hain je imel občutek plesalca na vrvi, kadarkoli je videl svojega sina za mizo nasproti sebi. Privrkat se je Roland vneto zanimal za nekaj. Vodja njegove mladinske skupine Erhardt Gerhardt je prišel včasih k njim, suh mladinske skupine Erhardt Gerhardt je prišel včasih k njim, suh fant dolgih las. »Ta Gerhardt visi na našem fantu ko pes,« je dejala Irena. »Kako to misliš?« je vprašal Emanuel zaskrbljeno; zdaj skoraj ni bilo več stvari, ki ga ne bi razburila. »Ne vem — na njem je nekaj pasjega, kadar gleda Rolanda,« je rekla Irena. »Upajmo, da se ne bo ponovila zgodba iz podeželske šole,« je dejal doktor vznemirjeno. Irena ga je pobožala po glavi. »Krokar,« je dejala v šali, češ, da je tak črnogled.